

Poročilo o delu sodelavk in sodelavcev ZRC SAZU, Raziskovalne postaje v Novi Gorici, od 1. 1. 2025 do 31. 12. 2025

V letu 2025 so strokovno in raziskovalno delo na ZRC SAZU, Raziskovalni postaji v Novi Gorici opravljali:

Petra Svoljšak, dr. zgodovinskih znanosti, izredna profesorica, znanstvena svetnica, predstojnica Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU in vodja Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici.

Danila Zuljan Kumar, dr. jezikoslovnih znanosti, izredna profesorica, višja znanstvena sodelavka na ZRC SAZU, Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša.

Jasna Fakin Bajec, dr. znanosti s področja etnologije, prof. zgodovine, znanstvena sodelavka na ZRC SAZU, Inštitutu za kulturne in spominske študije.

Neva Makuc, dr. zgodovinskih znanosti, univ. dipl. italijanistka in zgodovinarica, znanstvena sodelavka na ZRC SAZU, Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa.

Špela Ledinek Lozej, dr. etnologije, docentka, višja znanstvena sodelavka na ZRC SAZU, Inštitutu za slovensko narodopisje.

Katarina Šrimpf Vendramin, dr. etnologije, znanstvena sodelavka na ZRC SAZU, Inštitutu za slovensko narodopisje.

Petra Testen Koren, dr. zgodovinskih znanosti, znanstvena sodelavka na ZRC SAZU, Inštitutu za kulturno zgodovino.

Petra Kolenc, dr. zgodovinskih znanosti, univ. dipl. bibliotekarka, višja strokovna sodelavka na ZRC SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa.

Urban Makorič, mag. zgodovine, samostojni strokovni sodelavec na ZRC SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa.

Katarina Kogoj, mag. vzgoje in interpretacije dediščine, strokovna sodelavka na ZRC SAZU, Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa.

Branko Marušič, dr. zgodovinskih znanosti, znanstveni svetnik v pokoju.

Mladi raziskovalci:

Monika Marušič, magistra muzikologije, mlada raziskovalka na ZRC SAZU, Muzikološkem inštitutu.

Erik Sever, magister zgodovinskih znanosti, asistent mladi raziskovalec na ZRC SAZU, Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa.

Sara Vukotič, mlada raziskovalka, ZRC SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje.

ZRC SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa (ZIMK)

PETRA SVOLIŠAK

dr. zgodovinskih znanosti,
izredna profesorica, znanstvena svetnica, predstojnica
Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU
in vodja Raziskovalne postaje
ZRC SAZU v Novi Gorici

✉ petra.svolišak@zrc-sazu.si

☎ 05 335 73 28

RAZISKOVALNI PROGRAM

Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti (SRIS raziskovalni program, vodja dr. Miha Preinfalk, obdobje trajanja: 1. januar 2022–31. december 2027)

Raziskovalni program je razdeljen v štiri tematske sklope, ki odsevajo tudi siceršnja raziskovalno dejavnost Zgodovinskega inštituta Milka Kosa: kritične objave zgodovinskih virov, socialna in gospodarska zgodovina, historična topografija in geografija slovenskega prostora ter raziskave historičnih procesov in fenomenov. Poseben programski sklop predstavljajo raziskave prve svetovne vojne, procesov spominjanja in so osredinjene na izkušensko in dediščinsko raven prve svetovne vojne, na vprašanje demografsko – socialno – kulturnih vidikov vojne. Poleg historičnih raziskovalnih metod uporabljamo tudi sodobno informacijsko tehnologijo, ki omogoča obdelavo večjega korpusa podatkov. Takšen pristop bo omogočil izvirnost raziskav, referenčnost rezultatov in razvoj novih raziskovalnih smeri, ki bodo na interdisciplinaren način zgodovinske povezave z drugimi vedami. Rezultate raziskav objavljamo po načelih odprte znanosti.

PROJEKTI

BeWoP - Beyond Walk of Peace: from Crossborder Historical Research and Cultural Heritage to European Trail and Stories (Program INTERREG VI-A Italija – Slovenija 2021-2027, vodja na ZRC SAZU: dr. Petra Svolišak, obdobje trajanja: 22. april 2024–21. oktober 2026)

Projekt BeWoP je namenjen razvoju celostne čezmejne trajnostne kulturno-turistične ponudbe na programskem območju, ter se je v svojih dejavnostih naslonil tudi na program GO! 2025.

Splošni cilj projekta je povečati turistične tokove, zahvaljujoč oblikovanju integrirane turistične destinacije na čezmejnih območjih prve svetovne vojne, s poudarkom na trajnostnem, počasnem in ozaveščenem kulturnem turizmu, z izboljšanjem dostopnosti in urejenosti treh pilotnih čezmejnih območjih in širjenjem znanja o zgodovini in okolju ob hkratnem spodbujanju homogenega in skladnega čezmejnega gospodarskega razvoja. Zato so aktivnosti dosledno čezmejne in v tem vidiku je obravnavana tudi čezmejna Pot miru. Cilj projekta je med drugim pripraviti akcijski načrt za vključitev poti miru med Kulturne poti pri Svetu Evrope, krepili celostne čezmejne strategije promocije turizma s poudarkom na trajnosti in krepili zgodovinske raziskave in znanja, spodbujali čezmejne kulturne dogodke, ki bodo izboljšali širjenje

poznavanje vojnih dogodkov, ki so pretresli to ozemlje, hkrati pa spodbuditi medsebojno razumevanje in preoblikovanje tragičnega dogodka, kot je bila prva svetovna vojna, v priložnost za dialog, in razmislek o prihodnosti Evrope kot celote.

ZRC SAZU ima pomembno vlogo pri usklajevanju čezmejnih zgodovinsko-turističnih programov èStoribus in èStoria festivala zgodovine, ki je bil v letu 2025 deloma prenešen v Novo Gorico (Knjigarna kavarna Maks in EPIC center).

GOV4PeaCE - Multi-dimensional and cross-territorial governance model for activation of the World War I heritage to foster sustainable socio-economic development of remote territories of Central Europe (Interreg Central Europe, 2021 – 2027, vodja na ZRC SAZU: dr. Petra Svoljšak, trajanje projekta 1. maj 2024–31. oktober 2026)

GOV4PeaCE se ukvarja z izzivi na področju sodelovanja in upravljanja ter družbeno-ekonomskih izzivov in socialno-ekonomskega razvoja dediščine prve svetovne vojne v 11 partnerskih državah. Osredotoča se na ozemeljske razlike in heterogenost okvirov upravljanja, ki ovirajo celostni regionalni razvoj v Srednji Evropi. Projektni partnerji so v središče zanimanja postavili dediščino prve svetovne vojne in njeno skupno identiteto, kohezijo in socialno-ekonomskim potencialom. Cilj projekta je oblikovanje strategije čezmejnega in transnacionalnega ter večsektorskega sodelovanja ter oblikovanje modela skupnega upravljanja dediščine prve svetovne vojne, upoštevajoč formalno – pravne okvirje. ZRC SAZU aktivno sodeluje pri oblikovanju transnacionalnega modela upravljanja ter v pripravah na vpis Poti miru med Kulturne poti Sveta Evrope.

Episkop mejnosti: Premislek o goriških preteklostih in prihodnostih ob Evropski prestolnici kulture, Nova Gorica 2025 (aplikativni raziskovalni projekt, vodja: doc. dr. Špela Ledinek Lozej, obdobje trajanja: 1. oktober 2022–30. september 2025)

Leta 2025 je bila Nova Gorica z Gorico (it. Gorizia) evropska prestolnica kulture (EPK) z geslom Gremo brezmejno! oziroma Brezmejna Goriška!. Projekt Episkop mejnosti je kot del uradnega programa EPK z več kot 40 dogodki naslavljal različne tematike mejnosti, čezmejnosti in brezmejnosti. Zgodovinski inštitut Milka Kosa je svoje dogodke (dva meseca) posvetil branju, knjigi ter vojni in miru, ki so bile tematizirane s pogovori in okroglimi mizami. Tako je Petra Kolenc pripravila program za mesec marec 2025 *Spomin človeštva*, Petra Svoljšak pa *Vojna in Mir*, ki jima je bil posvečen mesec maj.

CAFE- Redefining Cafe Houses as unique European Cultural Heritage (projekt Creative Europe, vodja: dr. Petra Kolenc, obdobje trajanja: 1. november 2024–1. november 2026)

Projekt je osredotočen na oživitev evropske kavarniške kulture, ki je skozi zgodovino igrala pomembno vlogo pri oblikovanju intelektualnega in družbenega okolja. Kavarne so bile središča za zbiranje umetnikov, filozofov in intelektualcev, kjer so razpravljali o umetniških, političnih in družbenih vprašanjih. V tem kontekstu projekt skuša ponovno vzpostaviti vlogo kavnar kot prostorov za dialog, umetniško ustvarjalnost in socialno kohezijo, kar je ključnega pomena za spodbujanje enakosti, vključenosti in svobodnega izražanja. Kavarniška kultura, ki je v Evropi cvetela predvsem med razsvetljenstvom in zgodnjim 20. stoletjem, je prispevala k razvoju številnih družbenih vrednot. S projektom se želi revitalizirati kulturno dediščino kavnar in jo prilagoditi sodobnim potrebam s ciljem, da kavarne postanejo vozlišča kulturnega in ustvarjalnega sektorja, kjer se lahko umetniki in kulturni delavci povezujejo z občinstvom in prispevajo k družbenim spremembam. V projekt so vključene dobre prakse Knjigarne kavarne Maks v Novi Gorici.

Nacionalni panteoni Evrope: nacija, komemoracija, sakralizacija (projekt NRH-2502 RSF), vodja: dr. Marijan Dovič, obdobje trajanja: 1. januar 2025–31. december 2027

Raziskovalni projekt »Nacionalni panteoni Evrope: nacija, komemoracija, sakralizacija« posega na novo in slabo raziskano področje t. i. nacionalnih panteonov. Gre za zgodovinsko prelomen tip panteona, značilen za Evropo t. i. dolgega 19. stoletja, ki se je v 20. stoletju razširil tudi zunaj njenih meja. Nacije kot nove zamišljene skupnosti so potrebovale junake, ki bi jih ritualno častile na prestižnih lokacijah.

Zato so si protagonisti narodnih gibanj zamislili panteone, ki so z materializacijo v konkretnih prostorih (templjih, pokopališčih) nastajajočemu nacionalnemu kultu priskrbeli prestižni lieu de mémoire, v katerem so se intenzivno prepletale silnice nacije, komemoracije in sakralizacije. Projekt panevropsko panteonsko mrežo, ki doslej ni bila deležna sintetične obravnave, evidentira, primerjalno analizira in klasificira, predlaga teoretske modele za nadaljnje raziskave in opravi podrobnejše študije izbranih primerov. Na tej podlagi pokaže, da je primerjalno raziskovanje panteonov relevantno tako z vidika proučevanja nacionalnih gibanj (zlasti pri manjših narodih) kakor s širšega vidika nastajanja t. i. Evrope narodov kot procesa, ki je odločilno sooblikoval zgodovino zadnjih dveh stoletij in še vedno določa identiteto evropskega prebivalstva.

UDELEŽBA NA ZNANSTVENIH KONFERENCAH, ORGANIZACIJA PANELOV IN DELAVNIC

SVOLJŠAK, Petra (diskutant), CORNI, Gustavo (diskutant), LODI, Pierluigi (diskutant), TORKAR, Blaž (diskutant). Dal toponimo al mito: Kobarid/Caporetto - Gorizia/Gorica - Vittorio Veneto = Od krajevnega imena do mita: Kobarid/Caporetto - Gorizia/Gorica - Vittorio Veneto: panel na èStoria, XXI Festival internazionale della Storia »Città«, Gorizia e Nova Gorica, 29. maj–1. jun 2025.

CIMPRIČ, Željko (diskutant), KLAVERA, Maša (diskutant), LIKAR, Zdravko (diskutant), SVOLJŠAK, Petra (diskutant), REVELANT, Nicola (diskutant). Pot miru - pot do miru: okrogla miza v Knjižarni kavarni Maks v Novi Gorici, 21. maj 2025. Projekt: L7-4629 Episkop mejnosti: premislek o goriških preteklostih in prihodnostih ob evropski prestolnici kulture, Nova Gorica 2025; financer: ARIS; Javni zavod GO! 2025

SVOLJŠAK, Petra (diskutant), CATTUNAR, Alessandro (diskutant), MALNI, Paolo (diskutant), ŠIROK, Kaja (diskutant). Quante storie ha una città? = Koliko identitet lahko uteleša multikulturno mesto?: panel na èStoria, XXI Festival internazionale della Storia »Città«, Gorizia e Nova Gorica, 29. mag. - 1. giu. 2025.

PEDAGOŠKO DELO

P. Svolfjšak je predavateljica na Podiplomski šoli ZRC SAZU, na študijskem programu Kulturna zgodovina in Podiplomskem in magistrskem študijskem programu Humanistični študiji Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici.

DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

P. Svolfjšak je predsednica Upravnega odbora Inštituta za novejšo zgodovino, članica Upravnega odbora ZRC SAZU, Ustanove Fundacija Poti miru v Posočju in Podiplomske šole ZRC SAZU. Prav tako je članica Koordinacijskega odbora za raziskovanje diplomatske zgodovine (KORDZ) in uredništva zbirke *Studia diplomatica Slovenica* ter članica Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies (University of Pittsburgh, Pittsburgh, Združene države Amerike) in First World War Studies. Od konca leta 2023 je predsednica Zgodovinskega odseka Slovenske matice in od 2022 tudi članica Arhivske komisije Vlade Republike Slovenije. Je članica Znanstvenega odbora revije *Studi Goriziani* ter vodi Komisijo za podelitev nagrade KLIO in priznanja Ervina Dolenca pri Zvezi zgodovinskih društev Slovenije. Sodeluje tudi v komisiji ZRC SAZU za izbor Besede leta in je članica delovne skupine za pripravo stalne razstave o slovenski zgodovini pri Narodnem muzeju Slovenije.

BIBLIOGRAFIJA

SVOLJŠAK, Petra. Čevljarska zadruga iz Mirna v begunstvu v Savinjski dolini. Kronika: časopis za slovensko krajevno zgodovino. [Tiskana izd.]. 2025, letn. 73, št. 3, str. 753–770, ilustr.

SVOLJŠAK, Petra. The war to end all wars: a broken promise of peace. V: PETROVIĆ TODOSIJEVIĆ, Sanja (ur.), POGAČAR, Martin (ur.). Peace, unconditional!: peace policies and practices in Yugoslavia and beyond. 1st ed. Belgrade: Institute for recent history of Serbia; Ljubljana: Založba ZRC, Institute of

culture and memory studies ZRC SAZU, 2025. Str. 63–79. Series Zbornici radova, vol. 31, Series Kulturni spomin, vol. 12.

ANTOLIČIČ, Gregor, SVOLJŠAK, Petra. The others: refugees from Slovenian perspective of the First World War. V: RUSZAŁA, Kamil (ur.). Refugees and population transfer management in Europe, 1914-1920s. New York (NY); London: Routledge, cop. 2025. Str. 102–127, tabela. Routledge studies in modern European history.

SVOLJŠAK, Petra. Kaj pomeni vojna za posameznika?. V: KOLENC, Petra (ur.), TAVČAR, Lidija. Med Kobaridom in Parizom: o življenju in delu gradbenega inženirja in likovnika Venčeslava Smrekarja (1875-1944). 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2025. Str. 7.

Poročilo o delu sodelavk in sodelavcev ZRC SAZU, Raziskovalne postaje v Novi Gorici, 2025.

NEVA MAKUC

dr. zgodovinskih znanosti,
univ. dipl. italijanistka
in zgodovinarica, znanstvena sodelavka

✉ neva.makuc@zrc-sazu.si
☎ 05 335 73 24

RAZISKOVALNI PROGRAM

Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti (vodja: doc. dr. Miha Preinfalk, obdobje trajanja: 1. januar 2022 – 31. december 2027)

Poudarka programa sta dva, in sicer raziskovanje starejše zgodovine slovenskega prostora (srednji in novi vek oziroma obdobja do konca prve svetovne vojne) ter preučevanje manj raziskanih področij, ki v slovenskem zgodovinskepisu veljajo za deficitarne (zgodovina plemstva, socialna zgodovina medicine, historična topografija, identitete, študije prostora ...). Raziskave poleg klasičnih raziskovalnih metod vključujejo tudi sodobno informacijsko tehnologijo, ki omogoča obdelavo večjega korpusa podatkov. Tak pristop omogoča izvirnost raziskav, referenčnost rezultatov in razvoj novih raziskovalnih smeri, ki bodo na interdisciplinaren način zgodovinskepis povežale z drugimi vedami, ne nujno zgolj humanističnimi in družboslovnimi, temveč tudi z naravoslovnimi. V okviru programa N. Makuc opravlja različne raziskave, vezane na zgodovino širšega slovensko-italijanskega obmejnega prostora (<https://zimk.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/temeljne-raziskave-slovenske-kulturne-preteklosti>).

PROJEKTI

Historična topografija Posavinja in Posotelja (vodja: dr. Matjaž Bizjak, trajanje projekta: 1. oktober 2022 – 30. september 2026)

Projekt je del dolgoročnega projekta *Slovenska historična topografija*. Projekt predstavlja prvi del obravnave ozemlja Slovenske Štajerske. V knjižni obliki objavljeno gradivo, ki ga je zbral Pavle Blaznik, je bilo

vnese v elektronsko relacijsko podatkovno zbirko, katere struktura predvideva nadgradnjo. Zgodovinski del projektne skupine je zbral nove topografske podatke, pridobljene iz primarnih zgodovinskih virov. Obstoječa podatkovna zbirka bo tako temeljito dopolnjena z novimi podatki. V zadnji fazi bo zaključen korpus historično topografskih podatkov za Posavbinje in Posotelje umeščen v okvir obstoječe spletne aplikacije Slovenska historična topografija (SHT). Obenem bo razvit interaktivni spletni portal, ki bo upravljalcu omogočal učinkovito urejanje podatkovne zbirke SHT tudi po končanem projektu. Kratkoročni cilj projekta je tako razširitev obstoječe Slovenske historične topografije z vključitvijo temeljito izpopolnjene podatkovne zbirke za Posavbinje in Posotelje (<https://zimk.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/historicna-topografija-posavbinja-in-posotelja>).

Kolektivne identitete in stanovska družba med Srednjo in Jugovzhodno Evropo od iznajdbe tiska do pojava narodnih gibanj (vodja: dr. Vanja Kočevar, trajanje projekta: 1. januar 2025 – 31. december 2027)

Raziskovalni projekt zaobjema zgodovinsko obdobje od konca srednjega do konca zgodnjega novega veka. Raziskovalna problematika je obravnavana skozi prizmo spola, družbenega stanu, prostora, etničnosti in vere. Čim bolj celovito raziskovanje problematike poteka preko študij primerov, natančneje preko petih sklopov, in sicer Ženska kolektivna identiteta kot izraz kategorije spola, Deželna kolektivna identiteta kot oblika pripadnosti prostoru, Stanovske kolektivne identitete: plemiške in municipalne pripadnosti, Konfesionalna kolektivna identiteta ter Etnično-jezikovne kolektivne identitete. Raziskovalno delo se osredotoča tako na objavljene kot na arhivske vire, shranjene v različnih arhivih. Projektno skupino sestavljajo raziskovalci/-ke z ZRC SAZU-ja in Pravne fakultete Univerze v Ljubljani (<https://zimk.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/kolektivne-identitete-in-stanovska-druzba-med-srednjo-in-jugovzhodno-evropo>).

Zahodna slovenska narodnostna meja v luči sprememb časa (tržni projekt MONG)

Projekt Zahodna slovenska narodnostna meja v luči sprememb časa se osredotoča na zgodovinske raziskave v zahodnem slovenskem prostoru, njegovo bivanjsko kulturo, na razumevanje pojmov tradicija in kultura, na preučevanje zahodnih slovenskih narečij in jezikovnega stika ter raziskovanje socialnopolitične, ekonomske in trajnostne vloge dediščine v sodobnem, globalnem svetu. Izsledki raziskav so lahko temelj inovativnega kulturnega in gospodarskega razvoja širšega goriškega prostora. Del skupnih nalog sodelavcev in sodelavk Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici so tudi Izvestja (<https://rpng.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/zahodna-slovenska-narodnostna-meja-v-luci-sprememb-casa>).

DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

N. Makuc je članica znanstvenega sveta Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU. Sodeluje z Inštitutom za srednjeevropska kulturna srečanja – ICM (Gorica, Italija) kot njihova redna članica. Je tudi članica znanstvenega sveta revije *Memorie Storiche forogiuliesi* (Videm, Italija), dopisna članica Inštituta Pio Paschini (Videm, Italija) ter članica uredniškega odbora revije *Goriški letnik: zbornik Goriškega muzeja*.

Sodelovala je pri organizaciji mednarodnega zgodovinskega simpozija *Komunikacije, izmenjave, srečevanja na Goriškem / Comunicazione, scambi, incontri nel Goriziano*, ki ga je organiziralo Združenje za furlansko domoznanstvo (*Deputazione di storia patria per il Friuli*) v sodelovanju z Zgodovinskim inštitutom Milka Kosa ZRC SAZU. Simpozij je potekal 16. okt. 2025 v Novi Gorici in 17. okt. 2025 v Gorici.

PRIPRAVA SIMPOZIJEV, IZOBRAŽEVALNIH DELAVNIC, OKROGLIH MIZ, PREDSTAVITVE JAVNOSTI

MAKUC, Neva. Razvoj deželne kolektivne identitete v grofiji Goriški (na meji Cesarstva in Beneške republike) na podlagi avtoidentifikacij študentov: prispevek na 1. delavnici raziskovalnega projekta »Kolektivne identitete in stanovska družba med Srednjo in Jugovzhodno Evropo od iznajdbe tiska do pojava narodnih gibanj« (ARIS J6-60104, 2025–2027; vodja: dr. Vanja Kočevar), Ljubljana, 14. 1. 2025.

MAKUC, Neva. Biblioteca e archivio Henrik Tuma: voden javni ogled v italijanskem jeziku po Knjižnici in arhivu dr. Henrika Tume, Nova Gorica, 26. 3. 2025.

MAKUC, Neva et al.: sodelovanje na okrogli miza »La cultura come fondamento – Che cosa ci tiene uniti« v okviru srečanja »Sul confine La speranza« v organizaciji Movimento Rinascita Cristiana, Gorica (Italija), 5. 4. 2025.

MAKUC, Neva et al.: organizacija in sodelovanje na okrogli mizi »Cosa è nato prima: il nome o il luogo? Dal nome al luogo, dal luogo al nome nel Medioevo = Kaj je bilo prej – ime ali kraj? Od imena h kraju, od kraja k imenu v srednjem veku« v okviru zgodovinskega festivala èStoria, Nova Gorica, 30. 5. 2025.

MAKUC, Neva et al.: sodelovanje na predstavitvi monografije »Grad Rihemberk: prva knjiga« (Ljubljana: Založba ZRC, 2025), Nova Gorica, 31. 5. 2025.

MAKUC, Neva. Notarja Dragogna: med čustvi in večjezičnostjo: predavanje na mednarodni konferenci *Comunicazione, scambi, incontri nel Goriziano = Komunikacije, izmenjave, srečevanja na Goriškem* v soorganizaciji Združenja za furlansko domoznanstvo (Deputazione di storia patria per il Friuli) in ZRC SAZU, Zgodovinskega inštituta Milka Kosa, Gorica (Italija), 17. 10. 2025.

MAKUC, Neva. Incontri culturali mitteleuropei e gli Sloveni = Srednjeevropska kulturna srečanja in Slovenci: predavanje na dogodku »L'intelligenza della poesia. Riflessioni, letture in italiano e sloveno, musiche = Inteligenca poezije. Razmišljanja, branja v italijanščini in slovenščini, glasba« v organizaciji Italijanskega filozofskega društva – Sekcija Furlanija-Juljskega kraja (Società Filosofica Italiana. Sezione Friuli Venezia Giulia) in Inštituta za srednjeevropska kulturna srečanja (Istituto per gli incontri culturali mitteleuropei), Gorica (Italija), 25. 10. 2025.

MAKUC, Neva; MAKORIČ, Urban. Legacies in the custody of the Milko Kos Historical Institute and their importance for research work: prispevek na konferenci »Bibliotheca Antiqua«, Olomouc (Češka republika), 27. 11. 2025.

MAKUC, Neva. Goriška deželna zavest skozi prizmo meje: prispevek na 2. delavnici raziskovalnega projekta »Kolektivne identitete in stanovska družba med Srednjo in Jugovzhodno Evropo od iznajdbe tiska do pojava narodnih gibanj« (ARIS J6-60104, 2025–2027; vodja: dr. Vanja Kočevar), Ljubljana, 9. dec. 2025.

RAZISKOVALNO DELO V TUJINI, ŠTUDIJSKI OBISKI IN GOSTOVANJA

Raziskovalno delo v arhivskih in knjižničnih ustanovah v Furlaniji-Juljski krajini.

PEDAGOŠKO DELO

Nosilka predmetov in predavateljica v okviru dveh predmetov (akademsko leto 2024/25):

Zgodovina historiografije. Predavanja za 3. letnik 1. stopnje študijskega programa Kulturna zgodovina na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici.

Uvod v študij zgodovine. Predavanja za 1. letnik 1. stopnje študijskega programa Kulturna zgodovina na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici.

BIBLIOGRAFIJA

MAKUC, Neva. Grad Rihemberk in Lanthieriji v novoveških historiografskih in spominskih virih iz Beneške republike. V: PREINFALK, Miha (ur.), SERAŽIN, Helena (ur.). Grad Rihemberk: prva knjiga. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2025, str. 105–129.

MAKUC, Neva; DEVETAK, Robert. Dante Alighieri secondo i periodici sloveni della seconda metà dell'Ottocento V: GUARIGLIA, Federico; PARODI, Matteo. "Vergine madre figlia del tuo figlio". Itinerari orientali attorno all'opera di Dante. Percorsi di studio mitteleuropei. Wrocław - Breslavia: Società Dante Alighieri Wrocław, 2025, 247–260. <https://dante.uni.wroc.pl/it/casa-editrice/pubblicazioni/dante-e-il-suo-tempo/verGINE-madre-figlia-del-tuo-figlio-itinerari-orientali-attorno-allopera-di-dante>.

KOLENC, Petra; MAKUC, Neva; MAKORIČ, Urban. Legacies in the custody of the Milko Kos Historical Institute and their importance for research work. »Bibliotheca Antiqua«, Olomouc (Češka republika), 27. 11. 2025.

BIZJAK, Matjaž; ŠILC, Jurij; SERUČNIK, Miha; MAKUC, Neva. Historična topografija Primorske (do leta 1500): na podlagi gradiva Milka Kosa. 2. e-izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2025.

MAKUC, Neva. Začetki Italijanske slavistike: Bruno Guyon in Arturo Cronia. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, 2025 (22), 20–25.

MAKUC, Neva. Prva habsburško-beneška vojna in dnevnik Leonarda Amasea iz obdobja 1508–1510. *Zgodovinski časopis: glasilo Zveze zgodovinskih društev Slovenije* 2024, letn. 78, št. 3/4, str. 328–342.

MAKUC, Neva. Dragogna, Giuseppe Matteo (1674–1750). Slovenska biografija, Novi Slovenski biografski leksikon. 2024. <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi1007750/>.

N. Makuc kot prevajalka iz italijanskega jezika:

GLAVAŠ, Suzana. Nastajanje in vsebina Večjezične Pesniške Antologije Carla Michelstädterja. V: GLAVAŠ, Suzana; GUERRA, Elena; GALLAROTTI, Antonella (ur.). *Antologia poetica multilingue. 15 poesie in 12 lingue: italiano, tedesco, latino, greco antico, inglese, francese, ungherese, albanese, croato, sloveno, friulano, ebraico, dialetto altamurano. Traduzione come partitura scritta e vocale*. Milano, Udine: Mimesis, 2025, str. 17–21.

PILLON, Lucia. Lanthierijev arhiv v Gorici. V: PREINFALK, Miha; SERAŽIN, Helena (ur.). *Grad Rihemberk: prva knjiga*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2025, str. 177–189.

PETRA KOLENC

dr. zgodovinskih znanosti, univ. dipl. bibl.,
višja strokovna sodelavka

✉ petra.kolenc@zrc-sazu.si
☎ 05 335 73 26

PROJEKTI

Episkop mejnosti: Premislek o goriških preteklostih in prihodnostih ob Evropski prestolnici kulture, Nova Gorica 2025 (aplikativni raziskovalni projekt, vodja: doc. dr. Špela Ledinek Lozej, obdobje trajanja 1. januar 2023 – 31. december 2025)

Leta 2025 je bila Nova Gorica z Gorico (it. Gorizia) evropska prestolnica kulture (EPK) z geslom Gremo brezmejno! oziroma Brezmejna Goriška!. Kljub sloganu, zagledanem v brezmejno prihodnost, so dogodki zadnjih dveh let utrdili izhodišče, da meja (fizičnih in administrativnih ločnic) in mejnosti (družbenega razmejevanja) ne gre odmisлити iz našega vsakdana. Prav zato so bile meje in mejnosti skupaj s povezavami, ki jih premoščajo, v središču našega preučevanja mnogovrstnih in raznolikih preteklosti, sedanjosti in prihodnosti v (novo)goriškem somestju, kot tudi na širšem goriškem stičišču Vzhoda in Zahoda, Sredozemlja in Alp, Srednje Evrope in Balkana, romanskega, slovanskega in nekoč tudi germanskega sveta. V projektu smo: 1) z vidika različnih disciplinarnih izhodišč naslovili pretekle, dandanašnje in prihodnje meje in mejnosti v Novi Gorici, Gorici ter širšem goriškem območju; 2) preizprašali dejanske in poiskali alternativne možnosti »brezmejnosti«, ki jih naslavlja program EPK; in 3) pripravili Episkop,

celoletni spremljevalni program Evropske prestolnice kulture GO! 2025. V letu 2025 smo tako v Kavarni knjigarni Maks izvedli 45 dogodkov, pripravili razstavo dvanajstih likovnih del goriških avtorjev (t.i. umetnin meseca, ki so resonirale s tematiko meseca) ter izdali vseh dvanajst poglavij širijezične publikacije. **P. Kolenc** je skupaj z Marjetko Golež Kavčič kurirala program za mesec marec 2025 *Spomin človeštva* in tehnično urejala vse številke Episkopa.

Zahodna slovenska narodnostna meja v luči sprememb časa (tržni projekt MONG)

Delo na projektu *Zahodna slovenska narodnostna meja v luči sprememb časa* se osredotoča na arhivsko in terensko delo, zgodovinske, jezikoslovne, etnološke ter antropološke raziskave v zahodnem slovenskem prostoru. V sklopu projekta se pozornost namenja vodenju in urejanju specializirane domoznanske knjižnice Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici (RP NG) ter digitalizaciji in metapodatkovnemu popisu Tumove pisemske zapuščine, tudi za publicistične, strokovne in znanstvene namene. Tumova korespondenca je posebej pomembna za raziskovalno in širšo javnost, saj predstavlja pomemben vir za preučevanje zgodovinskih tokov, ki so se na Goriškem in Tržaškem odvijali na prelomu 19. in 20. stoletja.

Knjižnica in arhiv dr. Henrika Tume

Obiskovalce, učence novogoriških osnovnih šol, dijake novogoriške gimnazije, študente Univerze v Novi Gorici redno seznanjamo z eno največjih ohranjenih meščanskih knjižnic na Goriškem, knjižnico alpinista, pravnika, politika dr. Henrika Tume (1858–1935), ki je svojo zbirko knjig skrbno in smiselno gradil celo svoje življenje. Študentka bibliotekarstva in slovenistike, Lucija Podgornik je sistematično urejala Tumovo knjižnico, dodala črke posameznim UDK skupinam in revidirala katalog Tumove knjižnice, ki bo leta 2026 izšel kot e-knjiga v dopolnjeni izdaji.

26. 3. 2025 je v sklop projekta Episkop potekalo javno vodstvo po knjižnici in arhivu dr. Henrika Tume, ki sta jo v slovenščini in angleščini predstavila Petra Kolenc in Urban Makorič, v italijanščini pa Neva Makuc.

15. 10. 2025 so nas obiskali otroci iz Vrteca pri OŠ Solkan (predstavitev dela RP NG Urban Makorič, Petra Kolenc, Katarina Kogoj).

19. 11. 2025 Prihod raziskovalke in antropologinje iz Klagenfurta, dr. Janine Kristina Schemmer, vodstvo po arhivu, pomoč pri uporabi gradiva (Urban Makorič).

19. 11. 2025 Prihod študentov slovenistike, Univerze v Novi Gorici, vodstvo po arhivu in razlaga biografije dr. Henrika Tume (Urban Makorič).

20. 11. 2025 Prihod srednješolcev z Gimnazije Nova Gorica, vodstvo po arhivu in razlaga biografije dr. Henrika Tume (skupaj z Urbanom Makoričem).

Knjižnica Raziskovalna postaja

Knjižnica Raziskovalne postaje je v letu 2025 svoje knjižne police obogatila za 507 naslovov, v letu 2025 pa je bilo na novo katalogiziranih 475 knjižnih enot (od tega 411 dar, 30 lastna izdaja, 18 nakup, 5 zamenjava), izposojenih je bilo 107 monografski del.

GLASSROUTES - po poteh glažutarjev na Goriškem (Čezmejni Interreg projekt, vodja: dr. Petra Kolenc, obdobje trajanja: 1. maj 2024–30. april 2026)

Projekt Glass Routes preizprašuje vlogo goriškega obrobja in njegove dejanske vpetosti v evropske kulturne in miselne tokove v preteklih časih preko naselitve čeških glažutarjev, ki so prišli na rob Trnovskega gozda. Prav v bližini naselji Lokve, Lazna in Trebuša so se med letoma 1722 in 1830 naselili češki pihalci stekla, ki so v skoraj stotih letih napihali na tisoče steklenic in drugih steklenih izdelkov, tako okrasne kot uporabne vrednosti. Te so po kvantiteti, nekatere tudi po umetnosti, konkurirale nekdanjim beneškim pihalcem stekla, saj so steklenice lokvarsko-laznarsko-trebuških glažut napolnjenih z rožnim likerjem (Rozolio), mimo Gorice iz Trsta preko tržaškega pristanišča, namenili v Španijo, od tam pa v Indijo. Ni naključje, da so se glažutarji naselili ravno v prostor nekdanje goriške grofije sredi tedaj še neizkoriščenega Trnovskega gozda, saj so se tam nahajale vse potrebne surovine, ki so jih potrebovali za pihanje stekla: bukov les za kurjavo peči in za pepeliko ter kremenov pesek iz bližnje

Trebušče. Povezava vasi Lokve, kjer so imeli skladišča steklenic, je namreč po kolovozih do mesta Gorice nudila tudi bližnji dostop do Trsta in tržaškega pristanišča. V letu 2025 poteka raziskovalno delo o zgodovini glažutarstva ter zbiranje glažutarskih predmetov, ki se nahajajo v različnih institucijah v Sloveniji in Italiji, v mescu juniju je bila s sodelovanjem društva Lo-Ko pripravljena Mednarodna kiparska rezidenca Wood/Stone/Glass Lokve 2025, kjer smo poleg kiparjev iz različnih delov sveta gostili tudi pihalca in oblikovalca stekla. Odprta je bila tridelna razstava o glažutarstvu na robu Trnovskega gozda na treh lokacijah v vasi Lokve, v jesenskem času smo začeli označevati glažutarske poti z Gozdarskim društvom Posočja in oktobra organizirali pohod po eni izmed poti, predstavili smo glažutarsko sladico in v mesecu oktobru odprli še drugo razstavo v sodelovanju s Tolminskim muzejem.

CAFE- Redefining Cafe Houses as unique European Cultural Heritage (projekt Creative Europe, vodja: dr. Petra Kolenc, obdobje trajanja: 1. november 2024–1. november 2026)

Projekt je osredotočen na oživitve evropske kavarniške kulture, ki je skozi zgodovino igrala pomembno vlogo pri oblikovanju intelektualnega in družbenega okolja. Kavarne so bile središča za zbiranje umetnikov, filozofov in intelektualcev, kjer so razpravljali o umetniških, političnih in družbenih vprašanjih. V tem kontekstu projekt skuša ponovno vzpostaviti vlogo kavarn kot prostorov za dialog, umetniško ustvarjalnost in socialno kohezijo, kar je ključnega pomena za spodbujanje enakosti, vključenosti in svobodnega izražanja. Kavarniška kultura, ki je v Evropi cvetela predvsem med razsvetljenstvom in zgodnjim 20. stoletjem, je prispevala k razvoju številnih družbenih vrednot. S projektom se želi revitalizirati kulturno dediščino kavarn in jo prilagoditi sodobnim potrebam s ciljem da kavarne postanejo vozlišča kulturnega in ustvarjalnega sektorja, kjer se lahko umetniki in kulturni delavci povezujejo z občinstvom in prispevajo k družbenim spremembam. V projekt so vključene dobre prakse Knjižarne kavarne Maks, ki je v mesecu novembru gostila tudi partnersko srečanje in organizirala okroglo mizo o predstavitvi rezultatov dobrih praks, ki smo jih pridobili na podlagi vprašalnikov in raziskovanj drugih evropskih kavarn.

PRIPRAVA SIMPOZIJEV, IZOBRAŽEVALNIH DELAVNIC, OKROGLIH MIZ, PREDSTAVITVE JAVNOSTI

Nova Gorica, Knjižarna kavarna Maks, v sodelovanju z Renato Lapanja produkcija knjižnih dogodkov izven projekta Episkop, od januarja do decembra 2025 se je v novo odprti Knjižarni kavarni Maks v Novi Gorici v sodelovanju z različnimi domačimi in tujimi institucijami odvijalo več kot 30 dogodkov predstavitev knjig domačih in tujih založb s poudarkom na goriških avtorjih oz. vsebinah goriškega ter širše zahodnega slovenskega narodnostnega prostora.

Nova Gorica, Knjižarna kavarna Maks, v sodelovanju z Moniko Marušič, produkcija cikla jazz glasbe Mini v Maksu: od julija do decembra 2025 se je zvrstilo 9 glasbenih večerov.

Nova Gorica, Knjižarna kavarna Maks, 19.3. 2025: v sklopu projekta Episkop, produkcija dogodkov v mesecu Marcu. Marec v Maksu. Moderiranje dogodka Od Bralne pismenosti do informacijske revolucije z gostoma Miho Kovačem in Alešem Gabričem.

Nova Gorica, Gorica, 16.-17.10. 2025: sodelovanje na simpoziju Komunikacija – Izmenjave – Srečevanja na Goriškem s prispevkom *dnos med Gorico in njenim zaledjem: Trnovski gozd po izgradnji cestnega omrežja sredi 18. stoletja* v organizaciji ZIMK in Deputazione di Storia Patria per il Friuli

Nova Gorici, Knjižarna kavarna Maks, 20.11. 2025: dijake gimnazije Nova Gorica smo seznanili s knjižarno Maks in njeno vpetostjo v novogoriško kulturno in znanstveno okolje.

Lokve, 12. 10. 2025: voden pohod Po poteh glažutarjev v Trnovskem gozdu (skupaj z R. Bizjak).

Lokve, 12. 12. 2025: voden pohod Od kipa do kipa – Forma viva Lokve (skupaj s K. Figelj).

DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

Petra Kolenc je urednica *Izvestja Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici* in članica uredniškega odbora *Goriškega letnika: zbornika Goriškega muzeja*. V okviru Turističnega kulturnega in športnega

društva LO-KO (Lokve) ureja domoznansko knjižno zbirko *Besede s Planote*, kjer je v letu 2025 izšla deseta knjiga iz zbirke avtorice Olge Kolenc: *Presajena roža*. V letu 2025 je s TKŠ društvom LO-KO na Lokvah v okviru projekta GlassRoutes izvedla 4. mednarodno umetniško rezidenco Wood & Stone & Glass (Les & Kamen & Steklo) Lokve, ki je med 7. in 12. 6. potekala na Lokvah, kjer so gostili sedem akademskih kiparjev in dva ustvarjalca v steklu. Je soavtorica in urednica spremljevalnega kataloga umetniških del Wood & Stone & Glass Lokve 2025. V vasi nastaja Forma viva, ki spremlja voden pohod *Od kipa do kipa*. Izdaja krajše zgibanke o zanimivostih vasi Lokve in bližnje okolice Trnovskega gozda.

MENTORSTVO

Petra Kolenc je bila delovna mentorica Luciji Podgornik, ki je med 12. in 23. 5. 2025 opravljala obvezno delovno prakso študijske smeri Bibliotekarstvo, informacijska znanosti in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

BIBLIOGRAFIJA (izbor):

Avtor

KOLENC, Petra, FIGELJ, Klavdija, KOLENC, Petra (urednik), LEDINEK LOZEJ, Špela (urednik), PISK, Marjeta (urednik). *Spomin človeštva = Memoria dell'umanità = Memorie de umanitàt = Memory of human-kind*. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC, 2025. 47 str., ilustr. Episkop, poglavje 3.

KOLENC, Petra. *Glažutarstvo na robu Trnovskega gozda = Antiche vetrerie ai margini della Selva di Trnovo = Glassmaking on the edge of the Trnovo Forest*. Ljubljana: Založba ZRC, 2025.

KOLENC, Petra. *Odnos med Gorico in njenim zaledjem: Trnovski gozd po izgradnji cestnega omrežja sredi 19. stoletja*: prispevek na 98. simpoziju Komunikacije, izmenjave, srečevanja na Goriškem, Nova Gorica, Franciškski samostan Kostanjevica, Gorizia, Casa Ascoli, 16.-17. okt. 2025.

KOLENC, Petra. *La relazione tra Gorizia e il suo territorio rurale: la selva di Trnovo dopo la costruzione della rete stradale a metà del XIX secolo = Odnos med Gorico in njenim zaledjem: Trnovski gozd po izgradnji cestnega omrežja sredi 19. stoletja*. V: *Comunicazione, scambi, incontri nel Goriziano*: 98. convegno annuale, Nova Gorica - Gorizia, 16 e 17 ottobre 2025 = *Komunikacije, izmenjave, srečevanja na Goriškem*: 98. letni simpozij, Nova Gorica - Gorica, 16. in 17. oktober 2025. Udine: Deputazione di Storia Patria per il Friuli; Nova Gorica: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, [2025]. Str. [15, 22]

KOLENC, Petra, MAKUC, Neva, MAKORIČ, Urban. *Legacies in the custody of the Milko Kos Historical Institute of the Slovenian academy of sciences and arts and their importance for research work*. V: KRUŠINSKÝ, Rostislav (ur.). *Bibliotheca Antiqua 2025: sborník z 33. konference 27.-28. listopadu 2025*, Olomouc. 1. vyd. V Olomouci: Vědecká knihovna; Praha: Sdružení knihoven ČR, 2025. Str. 173–178, ilustr. KOLENC, Petra. *Etnograf Ranieri Mario Cossar (1884–1963) in njegov prispevek k raziskovanju glažutarstvana robu Trnovskega gozda*. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, št. 22 (2025), 27–34.

Avtor razstav

KOLENC, Petra. *Po poteh glažutarstva na robu Trnovskega gozda: tridelna razstava na Lokvah = Sulle tracce delle antiche vetrerie ai margini della Selva di Trnovo: mostra in tre parti a Lokve = Along the paths of forest glassmaking on the edge of the Trnovo forest: three-part exhibition in Lokve*: otvoritev razstave, Šola (Krajevna skupnost Lokve-Lazna) (SLO), junij 2025.

KOLENC, Petra. *Po poteh glažutarstva na robu Trnovskega gozda: tridelna razstava na Lokvah = Sulle tracce delle antiche vetrerie ai margini della Selva di Trnovo: mostra in tre parti a Lokve = Along the paths of*

forest glassmaking on the edge of the Trnovo forest: three-part exhibition in Lokve: otvoritev razstave, Gostilna Lokve (Krajevna skupnost Lokve-Lazna) (SLO), junij 2025.

KOLENC, Petra. *Po poteh glažutarstva na robu Trnovskega gozda: tridelna razstava na Lokvah = Sulle tracce delle antiche vetrerie ai margini della Selva di Trnovo: mostra in tre parti a Lokve = Along the paths of forest glassmaking on the edge of the Trnovo forest: three-part exhibition in Lokve: otvoritev razstave, Gostilna Winkler (Krajevna skupnost Lokve-Lazna) (SLO), junij 2025.*

Uredniško delo

KOLENC, Petra (avtor, urednik), FIGELJ, Klavdija. *Wood & stone & glass = Legno & pietra & vetro = Les & kamen & steklo: international art residency = residenza artistica internazionale = mednarodna umetniška rezidenca: [Lokve, 9.–18. september 2025]. Lokve: TKŠ društvo LO-KO, 2025.*

KOLENC, Petra (avtor dodatnega besedila, urednik). *Mikrozgodovina in usoda obrobnega ustvarjalca. V: KOLENC, Petra (ur.), TAVČAR, Lidija. Med Kobaridom in Parizom: o življenju in delu gradbenega inženirja in likovnika Venčeslava Smrekarja (1875–1944). 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2025. Str. 5-6.*

KOLENC, Olga (avtor), KOLENC, Petra (avtor dodatnega besedila, urednik). *Presajena roža: o življenju družine Kolenc in odseljivanju iz Vojskarske planote od konca petdesetih do začetka sedemdesetih let 20. stoletja. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2025. 258 str., ilustr. Knjižna zbirka Besede s Planote X.*

Episkop. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC. <https://isn2.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/episkop>

TAVČAR, Lidija, KOLENC, Petra (urednik). Med Kobaridom in Parizom: o življenju in delu gradbenega inženirja in likovnika Venčeslava Smrekarja (1875–1944). 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2025. 128 str., ilustr.

KOLENC, Olga, KOLENC, Petra (urednik). *Presajena roža. O življenju družine Kolenc in odseljivanju iz Vojskarske planote od konca petdesetih do začetka sedemdesetih let 20. stoletja. Ljubljana: Lokve; Založba ZRC, TKŠ društva Lo-Ko, 2025.*

Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici. KOLENC, Petra (urednik 2004–). Nova Gorica: Založba ZRC, 2004-.

Goriški letnik: zbornik Goriškega muzeja. KOLENC, Petra (član uredniškega odbora 2008–). Nova Gorica: Goriški muzej, 1974-.

Radijske oddaje:

Radmilovič, Marko (avtor). KOLENC, Petra (intervjuvanec)... et al. Steklarji Trnovskega gozda. Oddaja Sledi časa, RTVSLO, 1. program, 7.12.2025, 33min. <https://prvi.rtvsl.si/podkast/sledi-casa/80/175180031>

URBAN MAKORIČ

mag. zgodovine,
samostojni strokovni sodelavec

✉ urban.makoric@zrc-sazu.si

PROJEKTI

Zahodna slovenska narodnostna meja v luči sprememb časa (tržni projekt MONG)

V sklopu projekta se osredotoča na delo v Zapuščinskem arhivu in knjižnici dr. Henrika Tume (1858–1935), v katerem opravlja naloge digitalizacije in digitizacije. Na podlagi arhiva se izvaja metapodatkovni popis Tumove zapuščine, primarno korespondence za potrebe znanstvenega, raziskovalnega in publicističnega dela. Tumova pisma predstavljajo enega izmed pomembnejših virov za politično zgodovino Goriške (in širše) politične, ekonomske in socialne zgodovine; dopisi so pomembni tako za strokovno kot laično javnost, saj omogočajo vpogled v dogajanje na Goriškem od konca 19. stoletja pa vse do 30. let 20. stoletja.

DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

Leta 2025 je opravil pregled in popis arhiva Kmečke banke (Banca Agricola) v Gorici, na predlog odgovorne osebe Borisa Perica (KB), ki nosi pomembno gradivo za gospodarsko zgodovino Slovencev v Gorici pred 1. svetovno vojno. Trenutno pripravlja doktorsko nalogo s primarnim ozirom na dr. Henrika Tumo in njegovo politično delo v Gorici, v kateri raziskuje razvoj in pomen socialne demokracije ter delavskega gibanja za zgodovinski razvoj Gorice in njene ožje okolice. V študijskem letu 2024/2025 je uspešno zagovarjal temo doktorske naloge in zaključil prvi letnik podiplomske stopnje na Podiplomski šoli ZRC SAZU v Ljubljani.

POMOČ PRI PRIPRAVI SIMPOZIJEV IN KONFERENC

Tehnična pomoč na 98. letnem simpoziju *Komunikacije, Izmenjave, Srečevanja na Goriškem*, 16. oktober 2025, Nova Gorica, Gorica.

Tehnična pomoč na 14. Škrabčevih dnevih 17. oktobra 2025, Kostanjevica, Nova Gorica.

UDELEŽBA NA KONFERENCAH

Olomouc (Češka), 27. 11. 2025: sodelovanje na simpoziju *Bibliotheca Antiqua 2025*. KOLENC, Petra; MAKORIČ, Urban; MAKUC, Neva. *Zapuščine v hrambi Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU in njihov pomen za raziskovalno delo*.

BIBLIOGRAFIJA (izbor)

KOLENC, Petra; MAKORIČ, Urban. *Knjigarna kavarna Maks*. V: *Soča/Isonzo* 119, dostopno na: <https://isonzosoca.it/knjigarna-kavarna-maks/?lang=sl>.

MAKORIČ, Urban. »Charta delenda est!« Digitalizacijski procesi v Zapuščinskem arhivu dr. Henrika Tume (1858–1935) na ZRC SAZU, Raziskovalni postaji v Novi Gorici .. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, št. 22 (2025), 34–42.

ERIK SEVER

magister zgodovinskih znanosti,
asistent mladi raziskovalec

✉ erik.sever@zrc-sazu.si

🌀 USPOSABLJANJE MLADIH RAZISKOVALCEV

Mentor: dr. Neva Makuc

Drugi mentorji: dr. Miha Kosi, dr. Matjaž Bizjak

Izobraževalna ustanova: Podiplomska šola ZRC SAZU

V okviru usposabljanja mladih raziskovalcev opravlja doktorsko raziskavo na temo Plemstva v goriški grofiji v srednjem veku. Njegov namen je bolje raziskati vazalno plemstvo, ki je delovalo pod goriškimi grofi na področju goriške grofije.

🌀 IZOBRAŽEVANJE V TUJINI

Erik Sever se je v januarju 2025 udeležil enotedenskega paleografskega in arhivskega seminarja v Firencah, ki ga je organiziral *Medici archive project*. Seminar je bil namenjen mladim raziskovalcem na magistrskem in doktorskem študiju, kjer so se seznanili z delovanjem italijanskih arhivov (s posebnim poudarkom na florentinskih arhivskih zbirkah) spoznali zgodovino Firenc, arhivskim gradivom in na to temo imeli tudi praktični del. Namen seminarja je bil pomagati pri načrtovanju raziskav v italijanskih arhivih in knjižnicah. Na omenjenem seminarju so udeleženci spoznali vire in arhivsko delo in pridobili dodatna znanja o paleografiji, ki jim bodo pomagala pri nadaljnjem raziskovanju.

🌀 PREDAVANJA IN REFERATI

SEVER, Erik. Rožaška opatija kot pomemben gospodarski subjekt: prispevek na 98. letnem simpoziju Komunikacije, izmenjave, srečevanja na Goriškem, Nova Gorica, Frančiškanski samostan Kostanjevica, Gorizia, Casa Ascoli, 16.-17. okt. 2025.

🌀 BIBLIOGRAFIJA

SEVER, Erik. L'Abbazia di Rosazzo quale importante soggetto economico = Rožaška opatija kot pomemben gospodarski subjekt. V: Comunicazione, scambi, incontri nel Goriziano: 98. convegno annuale, Nova Gorica - Gorizia, 16 e 17 ottobre 2025 = Komunikacije, izmenjave, srečevanja na Goriškem: 98. letni simpozij, Nova Gorica - Gorica, 16. in 17. oktober 2025. Udine: Deputazione di Storia Patria per il Friuli; Nova Gorica: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, [2025]. Str. [9, 28].

SEVER, Erik. Pregled goriške srednjeveške zgodovine. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, št. 22, 2025, str. 2–7.

KATARINA KOGOJ

magistra dediščinskega izobraževanja in interpretacije

✉ katarina.kogoj@zrc-sazu.si

☎ 05 700 19 09

PROJEKTI

GOV4PeaCE: Večdimenzionalni in večteritorialni model upravljanja za aktivacijo dediščine prve svetovne vojne in spodbujanje trajnostnega socialno-ekonomskega razvoja obrobni območij Srednje Evrope (Interreg Srednja Evropa za obdobje 2021–2027, vodilni partner: Posoški razvojni center, vodja na ZRC SAZU: dr. Petra Svoljšak, trajanje: 1. maj 2024–31. oktober 2026)

Cilj projekta GOV4PeaCE je premostiti zapletene ozemelske in sektorske ovire pri upravljanju dediščine prve svetovne vojne. GOV4PeaCE si prizadeva vzpostaviti trajnostne strukture in orodja za spodbujanje valorizacije dediščine prve svetovne vojne na obrobni in obmejni območjih in med njimi. Katarina Kogoj je skupaj z dr. Petro Svoljšak v letu 2025 sodelovala pri razvoju upravljalvskega modela, pilotiranju in testiranju upravljalvskega modela ter pri primerjalni analizi trenutnega stanja poti Walk of Peace glede na model upravljanja.

BeWoP - Beyond Walk of Peace: from Crossborder Historical Research and Cultural Heritage to European Trail and Stories

Interreg VI-A Italija – Slovenija 2021-2027, vodilni partner: Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju«, vodja na ZRC SAZU: dr. Petra Svoljšak, trajanje: 22. april 2024–21. oktober 2026)

Projekt BeWoP obravnava skupni izziv razvoja celostne trajnostne kulturno-turistične ponudbe na programskem območju na podeželju in primestnih območjih. Splošni cilj projekta je povečati turistične tokove, zahvaljujoč oblikovanju integrirane turistične destinacije na čezmejnih območjih prve svetovne vojne, s poudarkom na trajnostnem in ozaveščenem kulturnem turizmu, katerega rezultat je boljša dostopnost in urejenost treh pilotnih čezmejnih območjih, širjenje znanja o zgodovini in okolju ob hkratnem spodbujanju homogenega in skladnega čezmejnega gospodarskega razvoja. Katarina Kogoj je sodelovala pri razširitvi festivala eStoria tudi v Novo Gorico, pri soorganizaciji koncertov konzorcijskih partnerjev (Voces8 na Sveti Gori, Umetnost proti puški na Sabotinu in Allow yourself na Sabotinu), pri dogodku Priповed o Bitki v Kobaridu in pri pripravi materialov za kandidaturo za pridobitev certifikata Kulturnih poti Sveta Evrope.

Priprava simpozijev, izobraževalnih delavnic, okroglih miz, predstavitev javnosti

Sabotin, 26. 3. 2025: Vodenje predstavnikov programa Interreg v sklopu dogodka Interreg GO! po interpretacijskem centru na Sabotinu.

Gorica (Italija), 2.-3. 6. 2025: Organizacija mednarodnega obiska, namenjenega predstavitvi dediščine prve svetovne vojne na Goriškem območju, ter koordinacija srečanja s predstavniki relevantnih institucij in deležnikov.

Nova Gorica, 3. 6. 2025: Organizacija delavnice za deležnike projekta GOV4PeaCE in testiranje upravljalvskega modela z deležniki.

ZRC SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje (ISN)

ŠPELA LEDINEK LOZEJ

dr. etnologije, višja znanstvena sodelavka, docentka

✉ spela.ledinek@zrc-sazu.si

☎ 05 335 73 11

RAZISKOVALNI PROGRAM

Dediščina na obrobjih. Novi pogledi na dediščino in identiteto znotraj in onkraj nacionalnega (vodja: doc. dr. Špela Ledinek Lozej, obdobje trajanja: 1. januar 2019 – 31. december 2027)

Sodelavci interdisciplinarne programske skupine se posvečamo premisleku o razmerjih moči v dediščinskih procesih ter razpiranju in preseganju nacionalnega pri ustvarjanju dediščine, predvsem pa vrednotenju in analizi manjšinskih dediščin. Raziskovalno problematiko nagovarjamo v petih tematskih sklopih: 1) dediščina na spremenljivih mejnih območjih, 2) dediščina v mobilnem svetu, 3) jezik v rabi – raba jezika, 4) živeti z dediščino in 5) dediščinjenje prostora. Špela Ledinek Lozej je v letu 2025 skupaj s sodelavkami in sodelavci analizirala manjšinske ter čezmejne dediščinske pobude na Goriškem, v Posočju, Videmski pokrajini, Istri in Kvarnerju. Izsledke dela smo objavili na spletišču Heriskop (<https://disciplina.zrc-sazu.si/sl/home/>), znanstvenih in strokovnih publikacijah.

PROJEKTI

Episkop mejnosti: Premislek o goriških preteklostih in prihodnostih ob Evropski prestolnici kulture, Nova Gorica 2025 (aplikativni raziskovalni projekt, vodja: doc. dr. Špela Ledinek Lozej, obdobje trajanja 1. januar 2023 – 31. december 2025)

Leta 2025 je bila Nova Gorica z Gorico (it. Gorizia) evropska prestolnica kulture (EPK) z geslom Gremo brezmejno! oziroma Brezmejna Goriška!. Kljub sloganu, zagledanem v brezmejno prihodnost, so dogodki zadnjih dveh let utrdili izhodišče, da meja (fizičnih in administrativnih ločnic) in mejnosti (družbenega razumevanja) ne gre odmisлити iz našega vsakdana. Prav zato so bile meje in mejnosti skupaj s povezavami, ki jih premoščajo, v središču našega preučevanja mnogovrstnih in raznolikih preteklosti, sedanjosti in prihodnosti v (novo)goriškem somestju, kot tudi na širšem goriškem stičišču Vzhoda in Zahoda, Sredozemlja in Alp, Srednje Evrope in Balkana, romanskega, slovanskega in nekoč tudi germanskega sveta. V projektu smo: 1) z vidika različnih disciplinarnih izhodišč naslovili pretekle, dandanašnje in prihodnje meje in mejnosti v Novi Gorici, Gorici ter širšem goriškem območju; 2) preizprašali dejanske in poiskali alternativne možnosti »brezmejnosti«, ki jih naslavlja program EPK; in 3) pripravili Episkop, celoletni spremljevalni program Evropske prestolnice kulture GO! 2025. V letu 2025 smo tako v Kavarni knjižarni Maks izvedli 45 dogodkov, pripravili razstavo dvanajstih likovnih del goriških avtorjev (t.i. umetnin meseca, ki so resonirale s tematiko meseca) ter izdali vseh dvanajst poglavij širijezične publikacije.

Biografije istrskih poti: Hoja in pisanje kot metodi raziskovanja obmejnih prostorov (temeljni raziskovalni projekt, vodja: Nataša Rogelja Caf, obdobje trajanja 1. oktober 2022 – 30. september 2025)
Poti in meje, kot tudi hoja in pisanje, so v središču predlaganega projekta. Je svet lahko prepleten in ločen obenem? Oddaljen in bližnji? Univerzalen in partikularen? Fluiden in strjen? Predlagana vprašanja smo naslovili z dialogom med potmi in mejami ter z uporabo hoje ter pisanja kot dveh vzajemno dopolnjujočih se, eksperimentalnih metod raziskovanja obmejnih prostorov. V letu 2025 je Špela Ledinek Lozej sodelovala na hodinarju po dediščinskih poteh (Rodik, Gračišče, Pazin z okolico, 30.-31. 1. 2025) ter arheoloških sledih (Plavje, Podgorje, Zazid, Sv. Kvirik, 23.-24. 4. 2025) ter pri pripravi vsebin za spletno platformo FootNotes.

Isolirani ljudje in skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem (temeljni raziskovalni projekt, vodja: izr. prof. Dan Podjed, obdobje trajanja 1. oktober 2022 – 30. september 2025)

V času pandemije covida-19 in drugih vzrokov fizične ali socialne izolacije v projektu razvijamo nov antropološki pristop, s katerim se sprašujemo, kaj pomeni biti izoliran. S pomočjo etnografskih raziskav v izoliranih družbenih prostorih in na zapuščenih območjih skušamo ugotoviti, kako izolacija oblikuje izkušnje izoliranosti in praznine v urbanih in podeželskih območjih med posamezniki ter skupnostmi v Sloveniji in na Hrvaškem. Poleg tega raziskujemo, kako različni načini izolacije oblikujejo izkušnje, vrednote in odnos do okolja ter prihodnosti. Glavni cilji projekta so: 1) poiskati in primerjati primere izolacije v Sloveniji in na Hrvaškem; 2) določiti vrednote in stališča v izoliranih skupnostih ter med njimi v različnih kulturnih, zgodovinskih in družbenopolitičnih kontekstih; 3) prepoznati vrste izolacije, ki obstajajo v izoliranih prostorih in zapuščenih krajinah. Špela Ledinek Lozej je nadaljevala s terenskim delom in strnila svoja spoznanja o izolaciji za prispevek v zborniku ter na posvetu.

AlpTextyles (aplikativni projekt, vodja na ZRC SAZU: dr. Katarina Šrimpf Vendramin, obdobje trajanja: 1. november 2022 – 31. oktober 2025)

Tekstilne vrednostne verige potrebujejo nujno spremembo, saj so eden najbolj onesnažujočih sektorjev z ogromnim potencialom za zmanjšanje CO₂. Alpe imajo bogato tekstilno dediščino s posebno estetikó in znanjem, ki temelji na vrednotah krožnosti in občutljivosti na lokalne vire (npr. volna, lan, rastline za barvanje). Projekt AlpTextyles je inovativen, saj na mizo alpskega sodelovanja prinaša relevantno, doslej zapostavljeno razpravo; ustvarja vpogled v željo potrošnikov, da se oblečejo bolj CO₂ nevtralnó in zaznano podobo/pripravljenost plačati za izdelke iz Alp; gradi argumente za čezmejno sodelovanje, ki ga običajno ovirajo politike, ki spodbujajo stoodstotne lokalne/nacionalne vrednostne verige; združuje kulturno in poslovno strokovno znanje ter ustvarja kontraintuitivna medsektorska priporočila za kmetijsko, industrijsko in kulturno politiko. Špela Ledinek Lozej je sodelovala pri superreviziji finančno-administrativnega upravljanja projekta; udeležila se je festivala transhumance (Malonno, 16.–18. 5. 2025) in zaključnega dogodka (Lyon, 21. 10. 2025).

PoPMed-SuSDev (MSCA projekt raziskovalne izmenjave, vodja na ZRC SAZU: doc. dr. Martina Bofulin, obdobje trajanja: 1. januar 2023 – 31. december 2026)

V projektu raziskovalne izmenjave gradimo mednarodno mrežo raziskovalcev iz Španije, Nemčije, Slovenije in Kitajske iz polja medicine, ekonomije in antropologije. Špela Ledinek Lozej se je pripravljala na sledeče raziskovalno usposabljanje.

PRIPRAVA SIMPOZIJEV, IZOBRAŽEVALNIH DELAVNIC, OKROGLIH MIZ, PREDSTAVITEV PUBLIKACIJ

Episkop, organizacija celoletnega programa v Knjigarni kavarni Maks. Podrobnejši program gl. <https://isn2.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/episkop>

DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

Špela Ledinek Lozej je članica znanstvenega sveta Inštituta za slovensko narodpisje ZRC SAZU, Narodne in študijske knjižnice v Trstu, Delovne skupine Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine, komisije za podeljevanje Murkove nagrade, Murkovega priznanja in Murkove listine ter delovne skupine Ministrstva za kulturo RS za pripravo nominacije alpske prehranske dediščine za vpis v Register dobrih praks za varovanje nesnovne kulturne dediščine Unesco. Je članica uredniškega odbora *Goriškega letnika*, *Heriskopa*, *FootNotes*, *Episkopa* in zbirke *EFKA* ter recenzentka za številne prispevke in monografije.

PREDAVANJA IN REFERATI (izbor)

LEDINEK LOZEJ, Špela. *Episkop mejnosti*. Prispevek na raziskovalnem posvetu *Izzivi vsakdanjika*, Mar-kovci, 27. 5. 2025.

LEDINEK LOZEJ, Špela, ROGELJA CAF, Nataša, SCHEMMER, Janine. *On the paths of Europe: ethnography of performative interventions between Alps and Adriatic Sea / Etnografija performativnih posegov na območju med Alpami in Jadranskim morjem*. Prispevek na mednarodnem znanstvenem posvetu *Ours, Yours, Theirs, No One's? Heritage of Multicultural Areas / Naša, vaša, njihova, nikogaršnja? Dediščina večkulturnih območij*. Ljubljana, 10. 6. 2025. https://gni.zrc-sazu.si/sites/default/files/e_publikacija_Na-sa_vasa_njihova_nikogarsnja_Dediscina_veckulturnih_obmocij.pdf.

PEČE, Miha, LEDINEK LOZEJ, Špela, ROŠKAR, Saša. V *Lazu*. Predvajanje filma in pogovor na mednarodni konferenci *Fragile Environments in a Digital Age: Technologies, Aesthetics, Socialities*, Bohinjska Bistrica, 26. 6. 2025. <https://ebooks.uni-lj.si/ZalozbaUL/catalog/view/769/1154/11613>.

LEDINEK LOZEJ, Špela, ROGELJA CAF, Nataša, SCHEMMER, Janine. *Messy entanglements: arts, ethnography, and local narratives between the Adriatic and the Alps*. Predavanje na konferenci *Association of Critical Heritage Studies, Central and Eastern Europe Chapter*, Univerza v Varšavi, 29. 8. 2025.

MLEKUŽ, Dimitrij, GOMBAČ, Jure, LEDINEK LOZEJ, Špela, ROGELJA, Nataša. *Pisati in fotografirati na presečišču umetnosti in znanosti*. Pogovor na *Pogovorni postaji*, Slovenski knjižni sejem, Ljubljana, 27. 11. 2025.

PEDAGOŠKO DELO

Špela Ledinek Lozej je na Podiplomski šoli ZRC SAZU, na študijskem programu 3. stopnje *Primerjalni študij idej in kultur* (modul *Slovenske študije – tradicija in sodobnost*), nosilka predmeta *Dediščine, dediščinski procesi in prakse*. Sodeluje pri pripravi modula *Dediščine in dediščinjenje v kritični perspektivi* ter v doktorskih in habilitacijskih komisijah Podiplomske šole ZRC SAZU in Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

MENTORSTVO

Špela Ledinek Lozej je bila pedagoška somentorica Mancil Filak, ki je 2. 9. 2025 doktorirala na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

BIBLIOGRAFIJA (izbor)

LEDINEK LOZEJ, Špela, ROGELJA CAF, Nataša. *Heritage on the margins?: Central and Eastern European perspectives*. *Traditiones* 54 (1): 7–16. <https://ojs.zrc-sazu.si/traditiones/article/view/14342/12449>.

LEDINEK LOZEJ, Špela, PISK, Marjeta. *The walk of peace: Heritage-border complex between Slovenia and Italy*. V: MOZAFFARI, Ali (ur.), HARVEY, David Charles (ur.). *Border-straddling heritages: containment, contestation and appreciation of shared pasts*. New York; Oxford: Berghahn, str. 175–198. <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/9781836952350/html#overview>.

LEDINEK LOZEJ, Špela. *Infrastructure of violence*. V: POOLE, Simon (ur.), SCHRIRE, Dani (ur.), VALISENA, Daniele (ur.). *Mobile heritage: Walking and the environment through future and historical*

perspectives: September 16-19, 2024, in Hanaholmen, Finland: conference proceedings. One by Walking, str. 21–22. https://www.onebywalking.net/_files/ugd/657f18_55935614299c45aea46b34b890789616.pdf.

LEDINEK LOZEJ, Špela. IZTIRJENO. Fotografska razstava, predstavitev spletne zbirke esejev FootNotes in zaključniodogodek projekta *Biografije istrskih poti*. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, št. 22 (2025), 91–93.

Video

ROGELJA CAF, Nataša (scenarist, avtor), LEDINEK LOZEJ, Špela (fotograf, avtor), CAF, Živa (avtor, fotograf, filmski montažer). *Archiving silences: video essay*. Ljubljana: ZRC SAZU, 2025. <https://footnotes.zrc-sazu.si/archiving-silences/>.

LEDINEK LOZEJ, Špela (avtor, fotograf). *Infrastructure of violence: anthropoetry*. Ljubljana: ZRC SAZU, 2025. <https://footnotes.zrc-sazu.si/infrastructure-of-violence/>.

Uredniško delo

Episkop. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC. <https://isn2.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/episkop>. Footnotes. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC, 2025-. <https://footnotes.zrc-sazu.si/>.

Heriskop: razprave o dediščinjenju na obrobju. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC, 2020–. <https://dediscina.zrc-sazu.si/sl/home/>.

Traditiones 54 (1). Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC. Gostujoča sourednica tematske številke. <https://ojs.zrc-sazu.si/traditiones/issue/view/982>.

Televizijske in radijske oddaje

MUNIH, Katja (oseba, ki intervjuja, avtor), LEDINEK LOZEJ, Špela (intervjuvanec). ZRC SAZU za leto *Evropske prestolnice kulture pripravlja projekt Episkop*. Prispevek v ponedeljkovi oddaji na Radiu Robin, Nova Gorica, 13. 1. 2025.

MUNIH, Katja (oseba, ki intervjuja, avtor), LEDINEK LOZEJ, Špela (intervjuvanec). *Z Episkopom bodo ponudili različne poglede na goriški vsakdan*. Prispevek na Radiu Robin, Nova Gorica, 15. 1. 2025.

LEDINEK LOZEJ, Špela (intervjuvanec), JERMAN, Nina (oseba, ki intervjuja). *Novosti založbe ZRC*. Oddaja *Kultura*, RTVSLO, 1. program, 18. 2. 2025.

LEDINEK LOZEJ, Špela, ROGELJA CAF, Nataša. *Po poteh Šavrink*. Prispevek ob razstavi v Smokvici pri Gračiču, Radio Koper, oddaja *Pol ure kulture*, 4. 3. 2025.

Razstave

ROGELJA CAF, Nataša, LEDINEK LOZEJ, Špela. *Potepanja po poteh Šavrinke Marije*. Razstava v okviru prireditve *Melodije šavrinske duše: odmevi preteklosti v razstavi, glasbi, poeziji*, Bržanova domačija, Smokvica, 28. 2. 2025.

SORAVITO, Graziano, TONDOLO, Maurizio, LEDINEK LOZEJ. *Latte = mleko = milk: il sistema turnario nell'arco alpino*. razstava o sirarstvu v alpskem svetu Italije in Slovenije s fotografijami Graziana Soravita, Piazza Municipio, Gumin, 7.–16. 11. 2025.

KATARINA ŠRIMPF VENDRAMIN

dr. etnologije, znanstvena sodelavka

✉ katarina.srmpf@zrc-sazu.si

☎ 05 335 73 20

RAZISKOVALNI PROGRAM

Etnološke, antropološke in folkloristične raziskave vsakdanjika (vodja: izr. prof. dr. Dan Podjed, obdobje trajanja: 1. januar 2022 – 31. december 2027)

Osrednji cilj raziskovalnega programa je preučiti in predstaviti vsakdanje življenje v preteklosti in sedanjosti, hkrati pa kritično ovrednotiti osrednje etnološke, antropološke in folkloristične koncepte, da bi z njimi bolje uporabili dozdašnja in premislili nova spoznanja ter zmogli predvideti scenarije za vsakdanje življenje in sobivanje v prihodnosti. Pri raziskovanju se sodelavci, kot že v preteklosti, osredinjajo na območje današnje Slovenije, hkrati pa prečkajo meje in primerjajo izsledke iz lastnega okolja z analizami vsakdanjika v zamejstvu ter tujini. Pri tem ohranjajo utrjene in vzpostavljajo nove povezave s tujimi institucijami ter poudarjajo primerjalno ter inter- in transdisciplinarno sodelovanje v programu in izven njega. Katarina Šrmpf Vendramin se v okviru programa ukvarja raziskavami oblačilne kulture in praks, ter analizami folklornih žanrov

PROJEKTI

AlpTextyle – Skupne rešitve za relokalizacijo trajnostnih, krožnih vrednostnih verig alpskega tekstila, dovzetne za dediščino in potrošnike (raziskovalni projekt, vodja na ZRC: dr. Katarina Šrmpf Vendramin, obdobje trajanja: 1. januar 2022 – 31. oktober 2025)

Tekstilne vrednostne verige potrebujejo nujno spremembo, saj so eden najbolj onesnažujočih sektorjev z ogromnim potencialom za zmanjšanje CO₂. Alpe imajo bogato tekstilno dediščino s posebno estetiko in znanjem, ki temelji na vrednotah krožnosti in občutljivosti na lokalne vire (npr. volna, lan, rastline za barvanje). AlpTextyles na inovativen način odpira relevantno, doslej zapostavljeno razpravo; ustvarja vpogled v željo potrošnikov po bolj ozaveščenem oblačenju; gradi argumente za čezmejno sodelovanje, ki ga običajno ovirajo politike, ki spodbujajo stoddotne lokalne/nacionalne vrednostne verige; združuje kulturno in poslovno strokovno znanje ter ustvarja kontraintuitivna medsektorska priporočila za kmetijsko, industrijsko in kulturno politiko. Partnerji v projektu AlpTextyles razvijajo skupne rešitve, ki bodo pospešile premestitev trajnostnih, krožnih verig vrednosti alpskega tekstila, ki so občutljive na naravne in kulturne vire, in bodo zajele željo potrošnikov po postogljičnem življenjskem slogu ter tako izboljšale čezmejno sodelovanje. Katarina Šrmpf Vendramin se je v sklopu projekta med drugim ukvarja z raziskavo preteklih tekstilnih obrti in praks ter oblačilne kulture na celotnem alpskem prostoru.

Jezik, kultura in vrednote: gospodarska podoba vsakdanjika v folklornih obrazcih (raziskovalni projekt, vodja: dr. Saša Babič, obdobje trajanja: 1. oktober 2023–30. september 2026)

Projekt se osredinja na folklorne obrazce kot metaforične in stereotipne odtise gospodarske podobe. V slovstveni folklori pregovori govorijo o izkušnjah, uganke o opažanjih, pozdravi o željah, zgodbe o

dogodkih, pravljice o širših predstavah, iz vseh zvrsti pa lahko izluščimo vrednote. Folklor nam lahko pripoveduje o artefaktih in entitetah, ki so vezane na vsakdanje življenje in podrobnosti, ki so konfigurirane v generične tipske sklope in se prenašajo skozi prostor. Folklorne obrazce bomo obravnavali kot diahroni odsev družbenih konceptov v vsakdanjem govoru in sinhrono rabljene enote; osredinili se bomo na vsakdanje gospodarjenje kot prevladujoč del vsakdanjega življenja. Katarina Šrimpf Vendramin se v sklopu projekta raziskuje odseve preteklih tekstilnih obrti in oblačilne kulture v slovstveni folklori.

Episkop mejnosti: Premislek o goriških preteklostih in prihodnostih ob Evropski prestolnici kulture, Nova Gorica 2025 (aplikativni raziskovalni projekt, vodja: doc. dr. Špela Ledinek Lozej, obdobje trajanja: 1. oktober 2022 – 30. september 2025)

Leta 2025 je bila Nova Gorica z Gorico (it. Gorizia) evropska prestolnica kulture (EPK) z geslom Gremo brezmejno! oziroma Brezmejna Goriška!. Kljub sloganu, zagledanem v brezmejno prihodnost, so dogodki zadnjih dveh let utrdili izhodišče, da meja (fizičnih in administrativnih ločnic) in mejnosti (družbenega razmejevanja) ne gre odmisлити iz našega vsakdana. Prav zato so meje in mejnosti skupaj s povezavami, ki jih premoščajo, v središču našega preučevanja mnogovrstnih in raznolikih preteklosti, sedanjosti in prihodnosti v (novo)goriškem somestju, kot tudi na širšem goriškem stičišču Vzhoda in Zahoda, Sredozemlja in Alp, Srednje Evrope in Balkana, romanskega, slovanskega in nekoč tudi germanskega sveta. V projektu bomo: 1) z vidika različnih disciplinarnih izhodišč naslovili pretekle, dandanašnje in prihodnje meje in mejnosti v Novi Gorici, Gorici ter širšem goriškem območju; 2) preizprašali dejanske in poiskali alternativne možnosti »brezmejnosti«, ki jih naslavlja program EPK; in 3) pripravili Episkop, celoletni spremljevalni program Evropske prestolnice kulture GO! 2025. Katarina Šrimpf Vendramin je sklopu projekta soustvarja prvi tematski sklop Jeziki – Glasovi – Skupno(sti).

DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

Katarina Šrimpf Vendramin je strokovna svetovalka in spremljevalka srečanj odraslih folklornih skupin na srečanjih v organizaciji Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije.

Strokovno sodeluje s folklornimi skupinami po Sloveniji, v zadnjih letih še posebej intenzivno s skupinami na Goriškem, ter drugimi akterji s področja interpretacije kulturne dediščine. Je članica večih strokovnih združenj ter recenzentka za številne prispevke in monografije

PREDAVANJA IN REFERATI (izbor)

ŠRIMPF VENDRAMIN, Katarina. Humor in »drugi«; 6. marec 2025. Mednarodno združenje slavistov, Komisija za slovensku folkloristiko. Spletno predavanje

ŠRIMPF VENDRAMIN, Katarina. Slovenska (alpska) oblačilna dediščina. 6. november 2025, Fakulteta za oblikovanje, Ljubljana.

ŠRIMPF VENDRAMIN, Katarina. Serious about jokes: thinking about ethics in humour research. Mednarodna konferenca Humorous folklore in everyday life. 9 oktober 2025. Ljubljana.

BIBLIOGRAFIJA (izbor)

ŠRIMPF VENDRAMIN, Katarina. Tekstilna kultura v ogledalu frazemov, pregovorov in kratkih folklornih obrazcev. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 2025, 65, št. 2, str. 108–114.

ŠRIMPF VENDRAMIN, Katarina. Niti časa: oblačilna podoba Šentjurčanov in okoličanov v preteklosti ter njen odmev v sodobnosti. Šentjur: Društvo Skrinja, 2025.

ŠRIMPF VENDRAMIN, Katarina, STROJAN, Rozalija, SEKIRNIK, Kati. Vezanje po štetih nitih, križni vbodi. Digitalna izd. RC_1. Škofja Loka: Razvojna agencija Sora (Rokodelski center), 2025. <https://www.centerduo.eu/3d-flip-book/prirocnik-vezanje>.

ŠRIMPF VENDRAMIN, Katarina, PANCE, Tadeja, RUPNIK, Bernardka, STRŽINAR, Andreja, SEKIRNIK, Kati. Rokavci. Digitalna izd. RC_1. Škofja Loka: Razvojna agencija Sora (Rokodelski center), 2025. <https://www.centerduo.eu/3d-flip-book/rokodelski-prirocnik-rokavci/>.

SARA VUKOTIČ

magistrska profesorica jezika
in književnosti, magistrica kulturologije in antropologije,
asistentka, mlada raziskovalka

✉ sara.vukotic@zrc-sazu.si

USPOSABLJANJE MLADIH RAZISKOVALCEV

Mentor: doc. dr. Saša Babič

Izobraževalna ustanova: Podiplomska šola ZRC SAZU

V okviru usposabljanja mladih raziskovalcev od oktobra 2025 opravlja doktorsko raziskavo s področja študij humorja in (sodobne) folkloristike. Vpisana je v prvi letnik doktorskega študija Primerjalni študij idej in kultur na Podiplomski šoli ZRC SAZU, v okviru modula Slovenske študije – tradicija in sodobnost.

PREJŠNJE DELO IN DEJAVNOSTI

Sara Vukotić je v okviru magistrskega študija izvedla etnološko raziskavo med srbsko skupnostjo v Novi Gorici, v kateri je preučevala »ritual slave« in njegov pomen pri konstruiranju (kolektivne) identitete članov srbske skupnosti v migrantskem kontekstu. Na podlagi te raziskave je leta 2025 objavila znanstveni članek v reviji *Studia Mythologica Slavica*. Poleg tega je bila med oktobrom 2024 in oktobrom 2025 zaposlena kot asistentka na Raziskovalnem centru za humanistiko Univerze v Novi Gorici, kjer je sodelovala pri raziskovalnem projektu Spolna želja v delih slovenskih avtoric v transnacionalni perspektivi 1890–1940 (vodja projekta: prof. dr. Katja Mihurko). Kot rezultat tega raziskovalnega dela bo leta 2026 objavljen znanstveni članek z naslovom *Narrating Abortion in Women's Writing from the Former Yugoslav Region (1900–1950): The Cases of Kveder, Lazarevič, and Mohorič*.

ZRC SAZU, Inštitut za kulturno zgodovino (IKZ)

PETRA TESTEN KOREN

dr. zgodovine, znanstvena sodelavka

✉ petra.testen@zrc-sazu.si

RAZISKOVANI PROGRAM

(Nova) Kulturna zgodovina intelektualne dediščine: slovenski historični prostor v evropskem kontekstu (vodja: izr. prof. dr. Gregor Pobežin, obdobje trajanja: 1. januar 2023–31. december 2028)

Raziskovalno delo programske skupine se usmerja k intelektualni dediščini slovenskega zgodovinskega prostora v evropskem kontekstu od zgodnjega novega veka do 20. stoletja. Temelji na ideji/raziskovalni hipotezi, da je bil ta prostor stičišče kroženja idej med različnimi kulturnimi področji in kot tak vključen v evropsko kulturno matrico kot njen tvorni element. Z interdisciplinarnim in transnacionalnim pristopom k raziskavam »kulturnih fenomenov« sega onkraj nacionalne identitete, v evropski kontekst in celo onkraj njega. Raziskovalne probleme nagovarja v okviru štirih delovnih sklopov: 1) Intelektualna dediščina: mreže znanja, t. i. intelektualne in kulturne izmenjave; kultura zgodovine in rabe zgodovine; konceptualni in teoretični pretres/vpogled v osrednje koncepte kulturne zgodovine. 2) Biografika, biografski viri; *Novi Slovenski biografski leksikon*. 3) Stvarni in digitalni viri (kompilacije in zbirke). 4) Komunikacija, diseminacija.

PROJEKTI

Materinstvo in reproduktivna politika v 19. in 20. stoletju (Raziskovalni projekt ARRS, evidenčna št. J6-4602, vodja: dr. Ana Cergol Paradiž/dr. Kornelija Ajlec, obdobje trajanja: 1. oktober 2022–30. september 2025)

Projekt bo v zgodovinski perspektivi naslovil tematiko materinstva in analiziral razvoj različnih, med seboj tesno prepletenih in prekrivajočih se vsebin, ki jih je mogoče umestiti v polje koncepta »reproduktivne politike«. S pogledom na obdobje od začetka 19. stoletja do konca 20. stoletja, ki na tem področju beleži revolucionarne spremembe, bo celostno naslovil predvsem tematike materinstva (a), abortusa (b), kontracepcije (c) in evgenike (d) ter tudi tematiko neplodnosti (e). Geografsko se bo osredotočal na ozemlje današnje Slovenije, vendar bo obravnavane fenomene poskušal razumeti tudi v transnacionalni perspektivi. Osvetlil bo javne in zasebne vidike reproduktivnih problematik, tako da bo analiziral institucionalni razvoj, diskurz, spreminjajočo se zakonodajo ter družbene norme in kulturne reprezentacije v povezavi reproduktivnimi vprašanji in materinstvom na eni strani ter zasebne strategije posameznikov in posameznic, ki so bili vpeti v reproduktivne prakse, na drugi.

Književna republika Borisa Pahorja (Raziskovalni projekt ARRS, evidenčna št. J6-4619, vodja: dr. Urška Perenič/dr. Neža Zajc, obdobje trajanja: 1. oktober 2022–30. september 2025)

Projekt bo kot prvi na Slovenskem in širše preučil vprašanje tekstne konstrukcije avtobiografskega jaza ob upoštevanju celotnega opusa slovenskega tržaškega pisatelja. Opus enakovredno vključuje tudi celotno predpuščino/zapuščino, ki jo je v zadnjem desetletju pridobivala Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Med pomembnimi vzporednimi cilji projekta gre izpostaviti uporabo novih informacijskih tehnologij digitalnega kartiranja, s katero se bo analizirala in predstavila pisemska republika pisatelja s poudarkom na njegovi odprtosti v večkulturne personalne in institucionalne mreže ter v časovno-prostorskih razsežnostih. Gre za panoramo 20. stoletja v miniaturni s poudarkom na drugi polovici stoletja, ki povezuje zamejstvo z matico ter avdienco po vsej Evropi, v obeh Amerikah, Kanadi in Avstraliji.

Novi slovenski biografski leksikon (vodja: dr. Oto Luthar, obdobje trajanja: 1. januar 2010–)

Novi Slovenski biografski leksikon je slovenski nacionalni biografski leksikon in eden osrednjih projektov ZRC SAZU ter Inštituta za kulturno zgodovino ZRC SAZU. Nadaljuje in nadgrajuje delo *Slovenskega biografskega leksikona*, ki je izhajal 1925–1991. V razširjenih opisih predstavlja najvidnejše slovenske in s slovenskim prostorom povezane osebnosti iz vseh zgodovinskih obdobjev vse do danes. Od 2009 je *Novi Slovenski biografski leksikon* dostopen tudi na spletnem portalu *Slovenska biografija*. Ustvarjalci *Novega Slovenskega biografskega leksikona* sledijo uveljavljenemu raziskovalnemu pristopu na področju biografskih študij, katerega rezultat so geselski članki, ki temeljijo na preverjenih dejstvih in strukturi, primerljivi s srednjeevropsko tradicijo biografskega leksikona. Ob podrobnih stvarnih podatkih o rojstvu, šolanju in zaposlitvah vsebujejo geselski članki kulturnozgodovinsko umestitev osebnosti v prostor in čas. Avtorji geselskih člankov so strokovnjaki s področij delovanja osebnosti, uvrščenih v *Novi Slovenski biografski leksikon*, kar omogoča verodostojno ovrednotenje njihovega dela.

Doslej so v tiskani obliki izšli: Prvi zvezek: A (2013), Drugi zvezek: B–Bla (2017), Tretji zvezek: Ble–By (2018), Četrty zvezek: C (2022) in Peti zvezek: Č (2022).

Pripravljata se Šesti in Sedmi zvezek: D.

PRIPRAVA SIMPOZIJEV, IZOBRAŽEVALNIH DELAVNIC, OKROGLIH MIZ, PREDSTAVITVE JAVNOSTI

Ljubljana, Modra soba FF, 25.–26. september 2025, organizacija mednarodne konference »Reproduktivne politike in materinstvo v zgodovinski perspektivi = Reproductive Politics and Motherhood in Historical Perspective« (skupaj z Ano Cergol Paradiž, Principal investigator, in Ireno Selišnik; soorganizatorji konference Filozofska fakulteta UL, ZRC SAZU, Inštitut za novejšo zgodovino).

DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

Petra Testen Koren je glavna urednica in članica ožjega uredniškega odbora *Novega Slovenskega biografskega leksikona* ter članica uredniškega odbora znanstvene revije *Retrospektive in Izvestij Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*. Je sourednica zbirke *Življenja in dela na Inštitutu za kulturno zgodovino*.

PREDAVANJA IN REFERATI

TESTEN KOREN, Petra. *Maternity leave in socialism: legislation and practice*: prispevek na mednarodni konferenci *Discourses on motherhood*, Birkbeck, University of London, 27.–29. jun. 2025.

POBEŽIN, Gregor, TESTEN KOREN, Petra. *What does a review of the biographies in The Slovenian Biographical Lexicon (1925–1991) and the Encyclopedia of Yugoslavia (1955–1971) tell us about the »knowledge production« constraints in the socialist period 1950–1990?*: prispevek na simpoziju *Mednarodni znanstveni simpozij Enciklopedija Jugoslavije i proizvodnja znanja u socijalističkom poretku (1950–1990) = International*

Scientific Symposium Encyclopaedia of Yugoslavia and the production of knowledge during the socialist regime (1950–1990), Zagreb, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 18.–19. sept. 2025.

BIBLIOGRAFIJA

TESTEN KOREN, Petra, KOREN, Tadej. *Kobarid/Caporetto/Karfreit – the name, the place, the battle. Meaning and legacy*. V: MATEJČEK, Petr (ur.), KYKAL, Tomáš (ur.). *Léta do pole okovaná 1914–1918. Sv. 4, 1917 - revoluce ve válce, společnost v revoluci*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2025, 231–243.

TESTEN KOREN, Petra, CERGOL PARADIŽ, Ana. *Slovene servants/domestic workers in Italian towns in the second half of the nineteenth century and the twentieth century*. V: ROMAN, Nicoleta (ur.), ZUCCA MICHELETTO, Beatrice (ur.). *Women, migration and the exchange of knowledge from the sixteenth to the twenty-first century: connecting Europe, reintegrating the East*. Cham: Palgrave Macmillan, 2025, 181–215.

TESTEN KOREN, Petra. *Slovene female textile workers and their alternative employment: a case study in Komen*. V: VERGINELLA, Marta (ur.), STRLE, Urška (ur.). *Women and work in the North-Eastern Adriatic: postwar transitions*. Budapest; Vienna; New York: CEU Press, Central European University Press, 2025, 181–205.

Uredniško delo

CERGOL PARADIŽ, Ana (urednik), SELIŠNIK, Irena (urednik), TESTEN KOREN, Petra (urednik). *Reproduktivne politike in materinstvo v zgodovinski perspektivi = Reproductive Politics and Motherhood in Historical Perspective: mednarodna konferenca = international conference: program konference in povzetki referatov = conference programme and abstract booklet: Ljubljana, 25.-26. september 2025*. 1st e-ed. V Ljubljani: Založba Univerze, 2025.

RAZSTAVE

GRUM, Martin, BORAK, Živa, KRAIGHER, Rok, MEDEN, Ahac, ŠTERBENC SVETINA, Barbara, TESTEN KOREN, Petra, FURLAN, Andrej (grafični oblikovalec), *Pot do Novega Slovenskega biografskega leksikona*, Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, 20. mar. – 14. apr. 2025.

ZRC SAZU, Inštitut za kulturne in spominske študije (IKSŠ)

JASNA FAKIN BAJEC

dr. etnologije, prof. zgodovine, znanstvena sodelavka,
docentka s področja humanistike

(polovično zaposlena na Univerzi v Novi Gorici,
Fakulteti za humanistiko)

✉ jasna.fakin@zrc-sazu.si

☎ 05 335 73 29

RAZISKOVALNI PROGRAM

Historične interpretacije 20. stoletja (vodja: prof. dr. Oto Luthar, obdobje trajanja: 1. januar 2017–31. december 2027)

Programska skupina se pri svojem delu osredotoča na odnos med zgodovinopisjem in drugimi diskurzi o preteklosti. Ukvarja se z naslednjimi vidiki: 1) zgodovinopisje in »afektivni obrat«; 2) politike spomina; 3) prostorske kontekstualizacije in materializacije preteklosti; 4) spomin, zgodovina in digitalni mediji. Raziskovalka Jasna Fakin Bajec je v letu 2025 v okviru programa pripravila naslednje članke: *Dediščina kruha v Vipavski dolini in raziskovalno delo mladih; Rokodelska znanja kot kulturni in socialni kapital pri rabi dediščine za soočanje s sodobnimi izzivi staranja prebivalstva* ter v soavtorstvu z Melito Lemut Bajec in Karmen Pižorn izdala univerzitetni učbenik *Učilnice z več glasovi: kulturno in jezikovno odgovorna pedagogika*. Sodelovala je na več okroglih mizah in vabljenih predavanjih s področja razumevanja kulturne dediščine za reševanje sodobnih razvojnih izzivov.

PROJEKTI

Dediščina za vključujočo trajnostno preobrazbo – HEI-TRANSFORM (raziskovalni projekt ARRS, vodilni partner: UL, Fakulteta za arhitekturo, izr. prof. dr. Sonja Ifko, vodja na ZRC SAZU: dr. Barbara Vodopivec, sodelavka: Jasna Fakin Bajec, trajanje: 1. oktober 2022 – 30. september 2026)

Transdisciplinarni raziskovalni projekt HEI-TRANSFORM je usmerjen v prepoznavanje socialnih, okoljevarstvenih, gospodarskih in razvojnih potencialov nepremične kulturne dediščine (NKD) Slovenije ter v razvoj pristopov za njihovo vključevanje v proces zelene preobrazbe. Ključni rezultat projekta je razvoj in testiranje modela Kulturna dediščina 4.0 (KD 4.0), ki bo nastal na primeru revitalizacije opuščene NKD s prilagojeno ponovno rabo. V letu 2025 je raziskovalka Jasna Fakin Bajec pripravila dve študiji, v kateri je kot primere dobrih praks vključila aktivnosti v Občinah Nova Gorica, Komen in Ajdovščina. Študija vključujočih pristopov in metod upravljanja ter inovativnega umeščanja nove rabe v opuščeno NKD, med drugim obravnava tudi primere Občinske stavbe Nova Gorica, Gradu Rihemberk in Štanjel. Študija Integriran metodološki aparat za delo na terenu pa primer sodelovanja z mestno sosesko Ruski bloki v Novi Gorici ter sodelovanja s skupnostjo pri obnovi Rustjeve hiše kruha v Ajdovščini. Kot predavateljica

je sodelovala na 5. poletni šoli trajnostne dediščine 2025, ki jo je organizirala Fakulteta za arhitekturo UL, z naslovom Vključujoče urbane regeneracije historičnih središč, in na zaključni mednarodni konferenci Prilagodljiva ponovna uporaba kulturne dediščine.

INSPIRE – Center odličnosti za vključujočo enakost spolov v raziskovanju in inovacijah: ustvarjanje znanja in spodbujanje sodelovanja (mednarodni raziskovalni projekt Obzorje Evrope, vodja projekta: Rachel Palmén, FUOC, vodja na ZRC SAZU: dr. Jovana Mihajlović Trbovc, trajanje: 1. oktober 2022 – 30. september 2026)

Projekt iNSPIRE bo razvil trajnostni evropski center odličnosti, namenjen svetovnim raziskavam in analizam o vključujoči enakosti spolov v raziskovalnih centrih in univerzah. Zato projektno partnerstvo sestavljajo raziskovalci z vrhunskim znanjem in pristopi k politikam enakosti spolov. V okviru projekta se tudi razvija nove kazalnike za vključujoč razvoj načrtov za enakost spolov (NES), izvaja raziskavo o spremljanju NES po vsej Evropi in ugotavlja ključne pogoje (ne)uspešnih načrtov. Hkrati se izvaja študije primerov o intersekcijskih politikah, ki bodo prinesle inovativne pristope in prakse na področju enakosti. Raziskovalka Jasna Fakin Bajec je vključena v delovni sklop, ki je namenjen raziskavam politik, ki se osredotočajo na intersekcijske enakosti in vključevanja raznolikosti. V okviru projekta je v letu 2025 pripravila študijo o večkratnih diskriminacijah, ki se zgodijo zaradi spola, starosti, narodne ali rasne pripadnosti, družbeno/razrednega ozadja, invalidnosti, jezika, spolne usmerjenosti ipd.

PRIPRAVA SIMPOZIJEV, IZOBRAŽEVALNIH DELAVNIC, OKROGLIH MIZ

Ajdovščina, 19. 2., vodenje pogovornega večera o dediščini mlinarstva v Vipavski dolini z naslovom »Kjer je bil studenec, tam je bil mlin!« v Rustjevi hiši kruha, Ajdovščina.

Nova Gorica, 9. 4; vodenje pogovornega večera »Kruh - hrana revežev ali osnovno živilo?« v knjigarni in kavarna Maks v Novi Gorici v okviru projekta Episkop – Evropska prestolnica kulture 2025, Nova Gorica – Gorica.

Ajdovščina, 18. 6., vodenje pogovornega večera o zgodovini kruha med revščino in izobiljem z naslovom »Belega kruha ne sme nikoli zmanjkati!« v Rustjevi hiši kruha, Ajdovščina.

Ajdovščina, 20. 6. 2025, so-organizacija delavnice s študenti mednarodne poletne šole trajnostna dediščina: Vključujoče urbane regeneracije historičnih središč. Študentje so si ogledali procese revitalizacije Lavričevega trga, Rustjeve hiše kruha in aktivnosti Garaže - izobraževalnega centra za mlade.

Nova Gorica, 24. 7., v sodelovanju z Alenko Di Battista organizacija pogovornega večera Začetki Nove Gorice: Dediščina Ravnikarjevih/Ruskih blokov v okviru razstave Sijoče nevidno mesto.

Nova Gorica, 17. 9. vodenje pogovornega večera DIALOGI_ČEZ z naslovom »Gora ni nora, nor je tisti, ki gre gor!« v novogoriški Knjigarni in kavarni Maks.

Nova Gorica, 2. 10., 3. 10., in 10. 10.: v sodelovanju z Alenko Di Battista in Katjo Kosič so-organizacija delavnic Začetki gradnje Nove Gorice: življenje v Ruskih blokih nam sporoča ... za učence in učenke osnovnih šol s Goriške v okviru 35. Dnevoev evropske kulturne dediščine in 13. Tedna kulturne dediščine.

DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

Jasna Fakin Bajec aktivno sodeluje z osnovnimi šolami iz Goriške pri izvedbi izobraževalnih delavnic o ohranjanju in razvoju kulturne dediščine – novi pogledi, pristopi in razumevanja. V sodelovanju z Društvom ljubiteljev pašte (Mlinotest, d. o. o.) pomaga pri oblikovanju izobraževalnega programa za Rustjevo hišo kruha – doživljajski center pekarstva in mlinarstva. Z izobraževalnim centrom Garaža iz Ajdovščine, Občino Ajdovščina in Občino Komen sodeluje pri snovanju novih projektov na temo dediščine, turizem in izobraževanja.

IZOBRAŽEVANJA V TUJINI

Od 13.–17. oktobra 2025 je Jasna Fakin Bajec delovala kot gostujoča predavateljica na Fakulteti za turizem in hotelski menedžment Kotor, Univerza v Črni gori. Za študente je izvedla dve predavanji Opportunities

and obstacles for the development of cultural/heritage tourism in Slovenia. Za učence osnovne šole Jugoslavija v mestu Bar in osnovno šolo v kraju Mrkovičima je pripravila predavanje o življenju v Evropski uniji, zgodovini Nove Gorice in Gorice ter pomenu Evropske prestolnice kulture Nova Gorica-Gorica za doseganje brezmejnosti in večkulturnih povezav.

PEDAGOŠKO DELO

Jasna Fakin Bajec je polovično zaposlena na UNG, Fakulteti za humanistiko, kjer je programska direktorica študijskega programa Kulturna zgodovina (dodiplomski program) ter Zgodovine in kulture čezmejnih prostorov (podiplomski program). Je predsednica komisije za zagovor diplomskih nalog na programu Kulturna zgodovina, predsednica Komisije za študentke zadeve na podiplomskem študiju Zgodovine in kulture čezmejnih prostorov ter članica znanstvenega sveta na Fakulteti za podiplomski študij, na podiplomskem študijskem programu Humanistika.

Na Fakulteti za humanistiko v študijskem letu 2025/26 predava naslednje predmete: Kulturna dediščina v historični perspektivi (1. stopnja), Raziskovalno delo v humanistiki (1. stopnja), Skupinski projekt – večšine projektne raziskovanja, pisanja in predstavljanja (1. stopnja), Ustvarjalnost v medkulturni perspektivi (2. stopnja). Aktivno je vključena v mednarodni projekt Cultural Bees: Spodbujanje podjetniških veščin v kulturni in kreativni industriji med mladimi (program Kreativna Evropa, vodja projekta na UNG: mag. Marco Aciri), kjer v sodelovanju s partnerji razvija izobraževalne module za etično vključevanje dediščine na polje ustvarjalnega sektorja.

MENTORSTVO

Jasna Fakin Bajec je mentorica doktorski študentki Kimberly Ann Sofge na Fakulteti za podiplomski študij, UNG in dodiplomskemu študentu Filipu Zadravcu.

PREDAVANJA IN REFERATI

FAKIN BAJEC, Jasna: Vključevanje javnosti v procese odločanja o dediščini, vabljen predavanje na mednarodni poletni šoli trajnostna dediščina: Vključujoče urbane regeneracije historičnih središč, Ljubljana, Fakulteta za arhitekturo UL, 18.–24. junij 2025.

FAKIN BAJEC, Jasna, Neža Čebren Lipovec, Sandi Abram, Maša Hrast. Soočanje deležnikov in usklajevanje interesov pri načrtovanju ohranjanja nepremične kulturne dediščine, predavanje na zaključni konferenci Prilagodljiva ponovna uporaba dediščine v okviru projekta HEI-TRANSFORM: Dediščina za vključujočo trajnostno preobrazbo, Ljubljana, 10.–12. 9. 2025.

FAKIN BAJEC, Jasna: Opportunities and obstacles for the development of cultural/heritage tourism in Slovenia, gostujoče predavanje na Fakulteti za turizem in hotelski menedžment Kotor, Univerza v Črni gori, 14. 10. 2025.

FAKIN BAJEC, Jasna: Stanovska društva kot skupnost – med znanostjo, stroko in ljubeznijo, vabljen uvodno predavanje na okrogli mizi ob 50-letnici Slovenskega etnološkega društva, Slovensko etnografski muzej, Ljubljana, 22. 10. 2025.

FAKIN BAJEC, Jasna: An investigation in to the possible use of Hrastovec Castle following deinstitutionalisation, predavanje na mednarodni konferenci Franco Basaglia: Onkraj Meja – prakse svobode, Univerza v Trstu, Oddelek za arhitekturo, Gorica, 14. 11. 2025.

FAKIN BAJEC, Jasna: »Turizem smo ljudje«: razpotja dediščinskega turizma med zelenimi obljubami, 5-zvezdičnimi pričakovanji in lokalnimi zmožnostmi, uvodno predavanje na okrogli mizi *Dediščina in turizem: aktualna razmerja in izzivi* v organizaciji Slovenskega etnološkega društva in Fakulteta za turistične študije Turistica, Univerza na Primorskem, Portorož, 2. 12. 2025.

BIBLIOGRAFIJA

LEMUT BAJEC, Melita, PIŽORN, Karmen, FAKIN BAJEC, Jasna. *Classrooms of many voices: culturally and linguistically responsive pedagogy*, Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2026.

FAKIN BAJEC, Jasna. Kulturna dediščina Branika in pomen vključevanja domačinov v njeno ohranjanje in razvoj. V: PREINFALK, Miha (ur.), SERAŽIN, Helena (ur.). Grad Rihemberk: prva knjiga. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2025. 211–232.

FAKIN BAJEC, Jasna in POGAČAR, Martin. »Besede« in »reči« – med domačnostjo, obrtjo in industrijskim razvojem / Parole e cose - tra il familiare, l'artigianale e l'industriale / Peraulis e robis - framieç cjasè, mistîr e disvilup industriâl / Words and things - between domesticity, craft and industrial development. V: Kolenc Petra idr. (ur.), Episkop, 4. poglavje, Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC, 2025.

FAKIN BAJEC, Jasna. Predstavitev projekta HEI-TRANSFORM in premislek, kako dediščino razumeti kot kulturni in družbeni kapital. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, št. 22 (2025), 69–81.

ZRC SAZU, Muzikološki inštitut (MI)

MONIKA MARUŠIČ

magistra muzikologije, asistentka, mlada raziskovalka

✉ monika.marusic@zrc-sazu.si

⊗ USPOSABLJANJE MLADIH RAZISKOVALCEV

Mentor: doc. dr. Marko Motnik

Drugi mentorji: doc. dr. Aleš Nagode

Izobraževalna ustanova: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

V okviru usposabljanja mladih raziskovalcev opravlja doktorsko raziskavo na temo *Glasbeno gledališče v Gorici v prvi polovici 19. stoletja*. Njen namen je podrobneje raziskati in preučiti kulturni in družbeni pomen gledališča za mesto ter ga umestiti v širši evropski prostor.

⊗ DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

Monika Marušič se ukvarja s publicistično dejavnostjo, predvsem pisanjem koncertnih listov, člankov in intervjujev, pri čemer sodeluje s SNG Opera in balet Ljubljana, Slovensko filharmonijo in Festivalom Ljubljana. Skupaj s Petro Kolenc organizira in kurira cikel jazz glasbe Mini v Maksu v Knjigarni kavarni Maks.

⊗ BIBLIOGRAFIJA (izbor)

MARUŠIČ, Monika. Straussov Netopir in njegova recepcija na ljubljanskem opernem odru. *Gledališki list SNG. Opera in balet*. jan. 2025, sezona 2024/25, št. 4, str. 33–38.

ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (ISJ FR)

DANILA ZULJAN KUMAR

dr. jezikoslovnih znanosti, izr. prof.

✉ danila.zuljan@zrc-sazu.si

☎ 05 335 73 17

RAZISKOVALNI PROGRAM

Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju (vodja: dr. Kozma Ahačič, obdobje trajanja: 1. januar 2022 – 31. december 2027)

Sodelavka je v okviru projekta zapisala vprašalnico za Slovenski lingvistični atlas 5 v kraju Gornja Černjeja in Breg v zahodni Benečiji ter vnesla odgovore za štiri vprašanja v Diatlas (okoli 1200 leksemov).

PROJEKTI

Linguae mundi (Interreg Italia-Slovenija (Občina Krmin /Cormons in ZKMTŠ Brda, obdobje trajanja:)

V okviru projekta je DZK pripravila razstavo z naslovom Na stičišču svetov: Brda in življenje ob meji. Pripravila je idejno zasnovo, zgodovinski pregled razvoja Brd, geografski oris, predstavitev narečja ter na terenu zbrala 6 pripovedi, ki jih je na novo uredila v povezane zgodbe s tematiko življenja ob meji. Pripovedi so predstavljene v brišem narečju, slovenskem knjižnem jeziku, italijanščini, furlanščini in angleščini.

Tržni projekt Občine Brda

Nadaljevalo se je zbiranje narečnega besedja v vasi Kozama in priprava slovarja vinogradniško-vinarske terminologije Brd.

PRIPRAVA SIMPOZIJEV, IZOBRAŽEVALNIH DELAVNIC, OKROGLIH MIZ, PREDSTAVITVE JAVNOSTI

ZULJAN KUMAR, Danila. *Slovenska narečja*: predavanje v okviru Kulturnega maratona za dijake prvih letnikov Gimnazije Jurijskega Idrija, 30. jan.

ZULJAN KUMAR, Danila. *Deležje v terskem narečju slovenščine*: gostujoče predavanje za študente na jezikoslovnem modulu doktorskega študijskega programa 3. stopnje Primerjalni študij idej in kulture in za drugo zainteresirano javnost, Podiplomska šola ZRC SAZU, Ljubljana, 18. mar.

ZULJAN KUMAR, Danila. *The relationship between standard Slovene and two Slovene micro-languages among Slovenes in the Province of Udine, Italy: the challenge of separatism*. Predavanje na 7th Towson

University Conference *Forging Linguistic Identities: Language in the Nation, the Region & the World*, Townson, ZDA, 4. apr.

ZULJAN KUMAR, Danila. *Nekaj besednorednih značilnosti kraškega govora Koprive*. Predavanje na SDP 5, Ljubljana, 22. apr.

ZULJAN KUMAR, Danila. *Uvod v kvalitativno raziskovanje*: predavanje na Mladinskem raziskovalnem taboru Benečija 2025 v organizaciji SLORI-ja, Gorenji Tarbilj, 11. jul.

ZULJAN KUMAR, Danila. *Manjšinski jeziki*: pogovorni večer v sklopu spremljevalnega programa razstave plakatov *Govorimo Retoromansko!* Muzej slovenskega jezika in knjige na Gradu Štanjel, Grad Štanjel, 22. sep. 2025.

Organizacija Škrabčevih dnevov, 17. okt.

PEDAGOŠKO DELO

Nosilstvo pri predmetih Sociolingvistika in večkulturnost ter Izzivi skupnosti v čezmejnih pokrajinah in skupaj z dr. Ano Toroš pri predmetu Večjezičnost, literatura in ustvarjalnost v medkulturni perspektivi na magistrskem študijskem programu Humanistični študiji na Fakulteti za humanistiko Univerzi v Novi Gorici.

Nosilstvo pri predmetu Identiteta in jezik na Podiplomskem doktorskem študijskem programu Humanistika.

Tutorstvo gostujoči doktorandki Emanueli Sangiorgio na UNG.

MENTORSTVO

Danila Zuljan Kumar je somentorica doktorandkama Renati More in Poloni Oblak na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem.

BIBLIOGRAFIJA (izbor)

ZULJAN KUMAR, Danila. *Some remarks on the gerunds in -č and -e in the Tersko dialect of Slovene*. V: Miloslav Vondráček (ur.), *Dialektologie a geolingvistika v současné střední Evropě*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta. 80–90.

ZULJAN KUMAR, Danila. *Notranjsko narečje*. V: Vlado, Klemše (avtor, urednik, fotograf), *Svet med goro in vodo: ledinska imena v Kamnjah in Potočah*. [Kamnje]: Športno kulturno društvo Kamnje - Potoče, 2025, 36–39.

ZULJAN KUMAR, Danila. *Kovanje jezikovnih identitet v specifičnih zgodovinskih in geografskih okoliščinah. Jezikoslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša*. [Tiskana izd.]. 2025, 31, št. 2, str. 297–301.

ZULJAN KUMAR, Danila. *Na stičiču svetov: Brda in življenje ob meji*. V: *Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici*, št. 22 (2025), 81–90.

Uredniško delo

KLEMŠE, Vlado (avtor, urednik), ZULJAN KUMAR, Danila (urednik). *Svet med goro in vodo: ledinska imena v Kamnjah in Potočah*. [Kamnje]: Športno kulturno društvo Kamnje - Potoče, 2025.

Radijska oddaja

LINN, Martina (intervjuvanec), GRÜNERT, Matthias (intervjuvanec), ZULJAN KUMAR, Danila (intervjuvanec), GRILC, Uroš (intervjuvanec). Štanjel: prispevek v oddaji Primorska kronika, Koper, 23. sep. 2025.

Poročilo je sestavila Petra Kolenc.